

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Πέμπτος

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους· καὶ εἶνε ἑτησίαι.—Ἐρασιφίλον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

19 Μαρτίου 1878

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΗΡΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ
ΙΑΚΩΒΟΥ ΡΙΖΟΥ

J. Rizos

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ ΡΙΖΟΥ

Πρὸς τὴν φιλότατην Κυρία Ζε.Μίκαρ Ρίζου.

Φιλότατη Κυρία,

Ἡ πρὸς ἐμὲ ἐπιστολή σας ἦτον πλήρης ἀπὸ αἰσθημάτων εὐγενῆ καρδίας εὐγενεστάτης· ἐξέφραζεν αἰσθημάτων, τὰ ὁποῖα ἐγγυῶνται κατὰ βεβαιότατον βαθμὸν εἰς τὸν φιλόστοργον ἐμὲ πατέρα τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ υπερφιλάτου μοι Κωνσταντίνου. Συμπεράνατε λοιπὸν, Κυρία μου, πόσον ἡ ἐπιστολή σας μ' ἐχαροποίησε, συμπεράνατε πόσον ζωηρὰ ἀνέβρυσαν ἀπὸ τὴν πατρικὴν καρδίαν μου αἱ ὑπὲρ ὑμῶν ἀμφοτέρων τῶν φιλάτων εὐχαί μου, ὅταν ἀνέγνωσα τὸ πολυτιμον ἰδιόχειρόν σας.

Ὑστερον ἀπὸ τόσας οἰκιακὰς μεγάλας καὶ ἀλληλοδιαδόχους συμφορὰς, αἱ ὁποῖαι μ' ἐπότισαν μέχρι τρυγῆς ἀλλεπάλληλα ποτήρια πικρῶν ἀνυποφόρων, πεπωμένων ἦτον ἡ φιλάτη Ζέλια νὰ μὲ ζωογονήσῃ διὰ τῆς εὐδαιμονίας, τὴν ὁποίαν προξενεῖ εἰς τὸν υἱόν μου. Εἰς τὰ εὐκρατα κλίματα, Κυρία, ὅταν κατὰ τὸν χειμῶνα λάμψουσιν ἐξαίφνης αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες εἰς τὸν αἰθέρα, πόσον φαίνονται γλυκύτεραι καὶ τερπνότεραι παρὰ τὰς ἐαρινὰς ἀκτῖνας. Τὸ αὐτὸ ἠκολούθησεν εἰς ἐμὲ, ὅταν ἀνέγνωσα τὴν ἐπιστολήν σας. Εἰς τὸν χειμῶνα τῆς παρακμασάσης ἡλικίας μου, συνωδευμένον μὲ τόσας λύπας, ἀνατείλασα ἡ πληροφορία περὶ τῆς εὐζωίας τοῦ υἱοῦ μου, ἐφαίδρυνε τὴν καρδίαν μου εἰς ὑπερβολήν.

Ἦθελα σὰς ἀπαντήσῃ, φιλάτη, εἰς γαλλικὴν γλῶσσαν, ἐὰν ἦτον δυνατὸν νὰ ἐκφράσω δι' αὐτῆς τὰ πατρικά μου αἰσθημάτων μὲ τὴν αὐτὴν ἐνεργητικότητα τοῦ γράμματός σας. Θελήσατε λοιπὸν νὰ δεχθῆτε τὰς βεβαιώσεις τῶν αἰσθημάτων μου παριστανομένους εἰς γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν καὶ ὁμιλεῖτε κάλλιστα καθὼς Ἕλληνις, καὶ γράφετε ὡσαύτως, καὶ μὴ ἀμφιβάλλετε, ὅτι

ΤΟΜΟΣ Ε'—1878

σὰς εὐχομαι πατρικώτατα, καὶ σὰς ὑπεραγαπῶ ὡς κόρην μου παμφιλτάτην.

Ἀθῆναι, τὴν 26 Μαΐου (7 Ἰουνίου) 1840.

Ὁ εὐχέτης πατήρ
I. ΡΙΖΟΣ.

Ὁ κ. Κ. Σάβας ἐκδίδει μετ' οὐ πολὺ ἐν Βενετίᾳ σπουδαιότατον καὶ ὅλως πρωτότυπον σύγγραμμα, ἥτοι συλλογὴν τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθέντων μνημείων τοῦ ἐπὶ τῶν μέσων αἰώνων ἑλληνικοῦ θεάτρου. Ὁ μετ' οὐ πολὺ δημοσιεύμενος πρῶτος τόμος, περιέχων τέσσαρας τραγωδίας καὶ κωμωδίας, συνοδεύεται καὶ διὰ μακροτάτης εἰσαγωγῆς ἐν ἣ ἐξιστοροῦνται αἱ παράδοξοι τύχαι τῆς θεατρικῆς σκηνῆς τῶν Βυζαντινῶν καὶ τῶν ὑπὸ τοῦς Φράγκους Ἑλλήνων. Κατὰ τὸν κ. Σάβαν οἱ Βυζαντινοὶ οὐ μόνον διετήρησαν τὸ παλαιὸν ἑλληνικὸν θέατρον, ἐν τῷ ὁποίῳ παρίσταντο ἰδίως αἱ κωμωδίαὶ τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ τοῦ Μενάνδρου, ἀλλὰ καὶ πρῶτοι ἐμόρφωσαν τὸ ἐκκλησιαστικὸν καὶ τὸ δημοτικὸν θέατρον, τὰ ὁποῖα ἀπλῶς ἀπεμιμήθη ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη. Ἡ ἐπομένη διατριβή, ἀποτελοῦσα μέρος τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ εἰρημένου συγγράμματος, ἀπεστάλη, τῇ αἰτήσεϊ ἡμῶν, πρὸς δημοσίευσιν ἐν τῇ Ἑστίᾳ· ἐξ αὐτῆς παρελήφθησαν μέρη τινὰ καὶ αἱ πολλαὶ ὑποσημειώσεις

Σ. τ. Δ.

Περὶ τῆς θεατρικῆς σκηνῆς

ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ

Βεβαίως θὰ ἐκπλαγῶσι πολλοὶ ἀκούοντες τὴν παράξενον εἰδησιν περὶ ὑπάρξεως ἑλληνικοῦ θεάτρου ἐν τοῖς μέσοις καὶ τοῖς νεωτέροις χρόνοις, ἐνῷ ἴσως ὀλίγοι ἐγίνωσκον μίαν καὶ μόνην Κρητικὴν τραγωδίαν, τὴν Ἐρωφίλην, θὰ ἐκπλαγῶσι δὲ πλείοτερον οἱ ἱστορικοὶ τοῦ νεωτέρου θεάτρου βλέποντες ὅτι ἡ παλαιὰ θυμέλη δὲν ἐπυρπολήθη ἐν μέσῳ τῶν φλογερῶν ἀναθεμάτων τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' ὅτι ἀπ' ἐναντίας ἐξηκολούθησε ζήσασα ἄδοξον μὲν καὶ ἄθλιον βίον, ἀλλ' ὅπως δῆποτε ἐπέζησε μέχρις οὗ ἡ τουρκικὴ βαρβαρότης κατεπόνιζε πᾶν σπέρμα τοῦ βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ.

Ὡς γνωστὸν, οἱ πρῶτοι τοῦ Χριστιανισμοῦ πατέρες μετὰ πεισμονῆς σφοδροτάτης ἐπετέθησαν κατὰ τοῦ θεάτρου, διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν ζωηρὰ καὶ ἀνεπίληστος ἐπέζησεν ἡ παράδοσις τοῦ ἐπὶ Νέρωνος διαδραματισθέντος κατὰ τῶν χριστιανῶν φρικώδους ἐκείνου θεατρικοῦ μαρτυρίου,

1. Θυμέλη καλεῖται ὁ ἐν τῷ μέσῳ τῆς δρχήστρας (τοῦ κυκλοτεροῦς δηλ. χώρου τοῦ μεταξὺ τῆς σκηνῆς καὶ τῆς κτωτάτης σειρᾶς τῶν ἐδωλίων τῶν θεατῶν) τετραγωνικὸς βωμός, περὶ ὃν ὠρχεῖτο ὁ χορός. Ἡ θυμέλη ἦτο τεράσιος τὸν Διόνυσον, τὸν προστάτην τῶν δραματικῶν παραστάσεων, διότι ἐκ τῆς διόνυσιακῆς λατρείας παρήχθη τὸ δράμα. Θυμέλικός δέ, ὅπως καὶ διονυσίακος, εἶνε λέξις ἰσοδύναμος πρὸς τὸ σκηνικός.

Σ. τ. Δ.

ἀφ' ἐτέρου δὲ διότι ἐβλεπον κατ' ἐξακολούθησιν ἀπὸ τῆς σκηνῆς διακωμωδούμενα τὰ ἱερώτερα τῆς πίστεως μυστήρια· ἂν καὶ οἱ δύο οὗτοι λόγοι ἀκοῦσιν εἰς ἀπογοῶσαν δικαιολόγησιν τοῦ πρὸς τὴν θυμέλην ἀσπόνδου τῶν τότε χριστιανῶν μίσους, οὐχ ἥττον δύναται νὰ προστεθῇ καὶ τρίτος τις, ὅτι δηλαδὴ πολλάκις ἀποπειραθέντες οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ τὴν ἐκχριστιάνισιν τῆς σκηνῆς, ἀπέτυχον.

Καὶ τὰ μὲν κατὰ τῶν χριστιανῶν σπαρταζικάρδια θεατρικὰ ὄργια τοῦ Ἀντιχρίστου τῆς Ἀποκαλύψεως μετὰ πολλῆς χάριτος ἀλλὰ καὶ τινος ποιητικῆς ἐλευθερίας περιέγραψεν ὁ Ῥενάν· ὡς δὲ παρακατιόντες θέλομεν ἶδει, τὰ Συναξάρια διέσωσαν πολλοὺς βίους θεατρικῶν οἰτινες, ἐνθ' ἐκωμωδούντο τὸ χριστιανικὸν βάπτισμα, ὑπὸ θείας αἴφνης ἐμπνεύσεως φωτισθέντες μετὰ κατανύξεως ὡμολόγησαν ἀπ' αὐτῆς τῆς θυμέλης τὸν χριστιανισμόν καὶ καρτερικώτατα ὑπέστησαν τὸ μαρτύριον. Αἱ ἀπόπειραι Μεθοδίου τοῦ μάρτυρος, Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνῶ, Ἀπολλιναρίου τοῦ Λαοδικέως καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἀθανάτων τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς προϊόντων διὰ τῶν σκηνῶν τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης, εἰς οὐδὲν ἕτερον συνετέλεσαν ἢ ν' ἀποδείξωσιν ὅτι ἡ χριστιανικὴ φαντασία ἠδύνατο νὰ παραγάγῃ ἄλλα ἀριστουργήματα πλὴν δραματικῶν· ὅτι δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ τότε χριστιανοὶ σιωπηλῶς πως ἐπέκριναν τὰς θεατρικὰς ταύτας ἀποπείρας ἀρκεῖ ἀφ' ἐνὸς μὲν τὸ γεγονός ὅτι οὐδεὶς τῶν βυζαντινῶν σχολιαστῶν ποιεῖται λόγον τινὰ περὶ αὐτῶν, ἀφ' ἐτέρου δὲ αὐτὴ ἡ ἀπώλεια τοῦ θεάτρου τούτου, τοῦ ὁποίου ἐν καὶ μόνον δρᾶμα περιήλθεν εἰς ἡμᾶς, ὁ Χριστὸς πάσγων· ἀλλὰ καὶ τούτου πολὺ ἀμφισβητεῖται ὁ πατήρ, κάλλιον δ' ἤθελεν εἶσθαι ἂν σὺν τοῖς ἄλλοις ἀπώλετο, διότι, ἐνθ' ἐκτενέως ἐξετιμήθη ὡς ψυχρολογικὴ ἀπομίμησης τοῦ Λισχύλου καὶ τοῦ Αὐκρόφρονος, ἔχει καὶ τὸ ἐλάττωμα νὰ παριστᾷ τὴν Παναγίαν μᾶλλον ὡς Ἐκάβην κλαίουσαν ἐπὶ τῇ ἀπώλειᾳ τῶν τέκνων αὐτῆς ἢ ὡς Θεομήτορα χριστιανικῶς ὀρηνούσαν ἐπὶ τῇ σταυρώσει τοῦ Χριστοῦ.

Μετὰ τὸν τελικὸν τοῦ χριστιανισμοῦ θρίαμβον ἤρξατο ὁπωσοῦν κοπάων ὁ κατὰ τοῦ θεάτρου ἀμείλικτος πόλεμος τῶν πρώτων χριστιανῶν· δυστυχῶς ὅμως νέον ἔναυσμα ἐξ ἀπροόπτου ριφθὲν ἀνεξωγόνησε τὸν ὑποτρέμοντα ἤδη σπινθῆρα τῆς ἀντισκηνικῆς καταφοράς, ἀμέσως δὲ τὸ τέως πολεμούμενον ὡς ἀντιχριστιανικὸν θεᾶτρον μετὰ πλεονέστερας ζήσεως ἀνεθεματίσθη ὡς αἱρετικόν. Ἀφορμὴ τῆς νέας ταύτης ἀντιθυμολικῆς σταυροφορίας ἐγένετο ὁ διάσημος αἵρεσιάρχης Ἀρείος, ὅστις πρὸς ταῖς ἄλλαις καινοτομίαις ἐφαντάσθη ἵνα εἰσαγάγῃ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ καὶ πλῆρες θεατρικὸν σύστημα, αὐτὸς οὐ-

τος συγγράψας τὰ ἀναγκαῖα δράματα καὶ τοὺς διὰ τὸν λαὸν θεατρικοὺς ὕμνους, κατὰ μίμησιν, ὡς λέγεται, ἐνὸς τῶν ἀκολαστοτέρων Ἀλεξανδρινῶν ποιητῶν, τοῦ Κρητὸς Σωτάδου. Ἡ κατὰ πνίξις τοῦ μεγάλου σχίσματος ἡ τῆς θυμολικῆς αἵρέσεως, ὡς ἔλεγον οἱ τότε, συνετέλεσεν εἰς τὴν ἑκτοτε ἀναφαινομένην πρὸς τὸ θεᾶτρον χριστιανικὴν ἀνοχήν· καίτοι δὲ τινες τῶν σφόδρα ζηλωτῶν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐξεσφενδόνιζον κατὰ τῆς σκηνῆς ὑπόκωφόν τι ἀνάθεμα, οὐχ ἥττον πλὴν τῶν κοσμικῶν καὶ αὐτοὶ οἱ ἱερεῖς ἠδύναντο ἄνευ σπουδαίου σκανδάλου νὰ θεατροκοποῦσι· τὸ παράδοξον δὲ ὅτι ἀπὸ τῆς δεκάτης ἑκατονταετηρίδος τὸ θεᾶτρον εἰσβάλλει καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐκκλησίᾳ μετ' ἐλευθεριῶν τὰς ὁποίας ἴσως οὐδ' αὐτὸς ὁ Ἀρείος ἐφαντάσθη.

Ἀναντιρρήτως ἡ ἑλληνικὴ σκηνὴ πολὺ ἀπέβαλεν ἐν Βυζαντίῳ τῆς παλαιᾶς αὐτῆς λαμπρόντος διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι ἡ ἀλληλουχία τοσοῦτων διωγμῶν, ἀναθεμάτων καὶ καταθλιπτικῶν νόμων εἶχον ἀμυρώσει τὸ παλαιὸν αὐτῆς γόητρον, τὸ δὲ ἐπάγγελμα τοῦ θεατρίστου ἐπὶ τοσοῦτον ἡτιμώθη, ὥστε ὁ μετερχόμενος τοῦτο, ἐπὶ μισθῷ μάλιστα, ἐστερεῖτο καὶ τῶν εὐτελεστέρων ἀστικῶν δικαιωμάτων. Οὕτε κληρονομικὰ δικαιώματα εἶχεν ὁ σκηνικός, οὕτε ὡς μάρτυς ἐπὶ δικαστηρίου ἠδύνατο νὰ παρυστῇ. Καταγεγραμμένος ἐν τῷ θυμολικῷ μητρώῳ ὥφειλε νὰ ζῇ καὶ ν' ἀποθάνῃ ἐν τῇ σκηνῇ· ἡ ἐκκλησία οὐ μόνον τῷ ἡρνεῖτο τὴν ἐπιθανάτιον παρηγορίαν, ἀλλὰ καὶ δυσκόλως τῷ ἐπέτρεπε τό τε βάπτισμα καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν χριστιανικῶν μυστηρίων· ὥφειλε νὰ μένῃ ἐν τῇ θυμέλῃ Ἑλλήν, δηλαδὴ ἄπιστος, ἂν δὲ ποτε ὡμολόγῃ τὸν χριστιανισμόν ἐπ' ἐλπίδι βελτιώσεως τύχης, ὁ δῆμος εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ τὸν σύρῃ διὰ τῆς βίας ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ τὸν ἀναγκάσῃ εἰς ἐπανάληψιν τῆς παλαιᾶς τέχνης, ἥτις φυσικῶς ἡκύρου τὸ βάπτισμα· δημοσίῳ ἐράνῳ τρεφόμενος, μόνον ἀποστολὴν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἶχε τὴν διασκεδασιν τοῦ τρέφοντος αὐτὸν δήμου· ἦν ἡ τῆς πόλεως χαρμονή, πάντες γὰρ ἐτέρποντο ἐκ τῆς τούτου ἡδυφωνίας», λέγει τὸ Συναξάριον τοῦ ἐκ σκηνικῶν ἀγίου Φιλήμονος.

Αἱ ἐπὶ τῆς θυμέλης ἀναβαίνουσαι γυναῖκες ἔπαυον προστατευόμεναι ὑπὸ τοῦ νόμου· μεταβάλλουσαι δὲ καὶ αὐτὸ τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα εἰς παλαιὸν ἑλληνικὸν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐταίρας ἢ αὐλητρίδος, ἐπὶ δὲ τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ εἰς χριστιανικόν, ἐγίνοντο ἔρμαιον τῶν διεφθαρμένων θεατῶν, πρὸ πάντων δὲ τῶν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐξασκούντων κηδεμονικά τινα δικαιώματα δικηγόρων (σχολαστικῶν)· πολλάκις ἀπλῆ ὑπόνοια ζηλοτύπου ἐραστοῦ ἤρκει ἵνα περικαρῇ ἡ δυστυχὴς τὴν ὥραίαν αὐτῆς κόμην καὶ οὕτως ἡτιμωμένη ἀποβληθῇ διὰ παντὸς τῆς σκηνῆς

καὶ ζήτησιν ἀτιμότερον κρυπτήριον τῆς αἰσχύνης αὐτῆς, διότι καὶ αὐταὶ αἱ θύραι τῆς ἐκκλησίας δὲν ἠνοίγοντο τοσοῦτον εὐκόλως εἰς τὴν σκηνικὴν, καὶ μάλιστα τὴν κουτρούλην.

Μέχρι τοῦ Θεοδοσίου αἱ θυμολικαὶ διετήρησαν τοῦλάχιστον τὸ προνόμιον τῆς πολυτελείας, ἥτις ὅπως δῆποτε ἱκανοποιεῖ τὴν γυναικείαν ματαιότητα ἀντὶ τοσοῦτων ἄλλων στέρησεων· ἐπὶ τῶν διαδόχων ὅμως αὐτοῦ ταῖς ἀφρησθῇ καὶ ἡ μικρὰ αὕτη παρηγορία, αὐστηραὶ δὲ διατάξεις ἐκανόνισαν τὴν λιτότητα τῆς θυμολικῆς ἐνδυμασίας, ἥτις οὐδὲν ἥττον διετήρησεν ἔτι θέλγητρα ἱκανὰ ἵνα σαγηνεύσῃ καὶ τὰς ἄλλας γυναῖκας πρὸς μεγίστην τοῦ Χρυσοστόμου δυσἀρέσειαν, ἀκαταπαύστως διαμαρτυρομένου κατὰ τῆς σκηνικῆς ψώρας ἥτις ὁσημέραι ἐλυμαίνετο τὸ ποίμνιόν του.

Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἐπὶ τοσοῦτον ἡτιμώθη τὸ σκηνικὸν ἐπάγγελμα, ὥστε ἡ μὲν μιμὰς ἐσῆμαινε τὴν ἐταίραν, τὸ δὲ μιμάριον τὸ χαμαιτυπεῖον.

Περίεργον μνημεῖον τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ Α' (474) πιστῶς ἐξικονίζει τὴν τότε ἀτιμωτάτην τῆς σκηνῆς κατάπτωσιν, εἶναι δὲ τοῦτο τὸ Συναξάριον τοῦ τότε ἀκμάσαντος ἀγίου Ἀνδρέου τοῦ διὰ Χριστὸν Σαλοῦ συγγραφὲν ὑφ' ἐνὸς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

Ἡ τιμὴ τῆς ἀνορθώσεως τῆς θυμέλης ἐκ τῆς αὐτῆς μακροχρονίου καταπτώσεως ἀνήκει εἰς τὸν πρῶτον ἐν Βυζαντίῳ βασιλεύσαντα Ἑλληνα τὴν καρδίαν, ὡς δὲ λέγουσιν οἱ σύγχρονοι καὶ τὴν καταγωγὴν, τὸν ἐξ Ἐπιδαύρου Ἀναστάσιον τὸν Δίκωρον (494-518)· ὡς θέλομεν ἶδει παρακατιόντες, ὁ φιλόμουσος οὗτος μονάρχης οὐ μόνον ἐκθύμως ἐπροστάτευσεν τοὺς ἀπανταχοῦ τοῦ ἀπεράντου αὐτοῦ κράτους ἡθοποιούς, προσκαλέσας ἐν Κωνσταντινουπόλει τοὺς ἐπισημοτέρους καὶ πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως τούτους τιμήσας καὶ εὐεργετήσας, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς κατ' ἐπανάληψιν φόρους ἐδώρησεν εἰς τὸ ὑπῆκοον ἵνα διὰ τούτων συντηρηθῶσι τὰ θεᾶτρα, καὶ τὸ σπουδαιότερον ὅτι ἐπέτρεψε τὴν ἀπὸ σκηνῆς διακωμῶδισιν πάσης συγχρόνου κοινωνικῆς ἢ πολιτικῆς κακίας καὶ παρεκτροπῆς· μία ἀπλῆ τραγωδία ἐπὶ τοσοῦτον συνεκίνει τὸν φιλοθέατρον μονάρχην, ὥστε οἱ Βυζαντινοὶ διαδραματίζοντες ἀπὸ σκηνῆς τὰ παράπονα αὐτῶν κατάρθουν τὴν ρίζικὴν θεραπείαν πεπαλαιωμένων κακῶν, ἀφ' ὧν οὕτε μακροχρόνιοι γογγυσμοὶ οὕτε διαμαρτυρήσεις σφοδραὶ ἤρκεσαν ἵνα ἀπαλλᾶξωσιν αὐτοὺς τὸ περίεργον δὲ ὅτι ὁ αὐτὸς αὐτοκράτωρ ὁ τοσοῦτον ἐνδιαφέρον ἐπιδείξας ὑπὲρ τῆς κοσμικῆς σκηνῆς, ἐδείχθη ψυχρὸς ἐκτιμητὴς τοῦ χριστιανικοῦ θεάτρου, ὡς τοῦτο πληροφοροῦμεθα ἐκ τοῦ παθήματος Δωροθέου τοῦ Ἀλεξανδρέως, ἐξορισθέντος εἰς Ἀφρικὴν διὰ τὴν πολυστιχὴν τραγωδίαν αὐτοῦ «προφητεία τῆς

νῦν καταστάσεως.» Τὸν φιλοθέατρον Ἀναστάσιον μιμούμενος καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας Θεοδώρικος Α' διέταξε τὴν ἐπανάληψιν τῶν τέως ἀργούντων ἐν Ῥώμῃ θεάτρων· ἀλλὰ περὶ τούτων διὰ μακρῶν ἐν τοῖς ἐξῆς, ὅτε θέλομεν λαλήσει καὶ περὶ τῆς νῦν δημοσιευομένης Κρητικῆς τραγωδίας, ἐν ἧ δ' Ἀναστάσιος παρίσταται ὡς ἡ προσωποποίησις τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ γένους.

Ἐπὶ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Ἰουστίνου οὐ μόνον ἡ σκηνὴ κατέπεσεν ἐν τῇ πρώτῃ ταπεινότητι, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ πρὸ αἰώνων τελούμενοι ἐν Ἀντιοχείᾳ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες διὰ παντὸς κατήργηθησαν.

Ἄν πιστεύσωμεν τὸν Προκόπιον, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰουστινιανὸς δὲν ἐδείχθη φιλομουσώτερος τοῦ ἀξέστου θεοῦ αὐτοῦ· οὐχ ἥττον ὅμως ἐκ τοῦ Κῶδικος καὶ τῶν Νεαρῶν τούτου πληροφοροῦμεθα ὅτι ἰδιαζόντως ἐπροστάτευσεν τὰς θυμολικὰς γυναῖκας, ἐπιτρέψας αὐταῖς ὅπως καὶ τὴν σκηνὴν ἐγκαταλίπωσι, καὶ γάμους νομίμους συνάπτωσι, καὶ μητέρες νομίμων τέκνων ἀναγνωρίζωνται· τὸ περίεργον δὲ ὅτι διὰ τῆς ΝΑ' Νεαρᾶς ἐπιτρέπει εἰς τὰς ἀτυχεῖς ταύτας γυναῖκας καὶ αὐτὴν τὴν ψευδορκίαν, προκειμένου περὶ ἀρνήσεως πάσης πρὸς ἀναιδῆ ἐρωμένον γραπτῆς τε καὶ ἐνόρκου ὑποσχέσεως. Ἀλλ' αἱ ὑπὲρ τῶν σκηνικῶν γυναικῶν ἐξαιρετικαὶ καὶ φιλάνθρωποι αὐταὶ διατάξεις τοῦ Ἰουστινιανοῦ πιθανώτατα ὑπογορεύθησαν αὐτῷ ὑπὸ τῆς ἐν τῇ θυμέλῃ διεληθείσης τὴν νεότητά αὐτῆς Θεοδώρας.

Οἱ Εἰκονομάχοι βασιλεῖς κατὰ πάσαν βεβαιότητα ὑπεστήριξαν τὸ θεᾶτρον, ἀφοῦ βλέπομεν τὸν Θεόφιλον χάριν τῆς θεατρικῆς παρεστάσεως τοῦ Καραβιτσίου διατάσσοντα τὸν ἐν τῇ πυρᾷ θάνατον τοῦ πραιποσίτου Νικηφόρου, τοῦ ἐν τῇ παρεστάσει διακωμωδουμένου ὡς ἀρπάσαντος τὸ καράβιον τῆς χήρας.

Ὁ Μακεδονικὸς οἶκος ἐμετρίασε τὰς κατὰ τῶν σκηνικῶν παλαιὰς διατάξεις, ἀποδοὺς αὐταῖς διὰ τῶν Βασιλικῶν νόμων πολλὰ τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων. Εἰς Κωνσταντίνον μάλιστα τὸν Η' ἀνήκει ἡ τιμὴ ὅτι πρῶτος ἀνέδειξεν ἡ μάλλον ἐπισήμως ἀνεγνώρισεν καὶ τὸ δημοτικὸν θεᾶτρον· ἡ ὑπ' αὐτοῦ συνταχθεῖσα Βασιλικὴ Τάξις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περιέχει θεατρικὰς σκηνὰς τῶν πολυαριθμῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συντεχνιῶν, αἱτινες, ὑπὸ ἰδίους μελωδοῦς, κράτας καὶ ὀρχηστὰς λαμβάνουσι σπουδαιώτατον μέρος ἐν ἐκάστῃ ἐκκλησιαστικῇ τε καὶ βασιλικῇ εὐρτη, ψάλλουσαι ἰδίους ὕμνους καὶ ἐκτελοῦσαι παλαιούς τινας παντομίμικους χορούς, εἰς τῶν ὁποίων, ὁ Μακεδονικός, διατηρηθεὶς μέχρι τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος παρὰ τῇ συντεχνίᾳ τῶν βυζαντινῶν κρεωπωλῶν, περιεγράφει λεπτομερῶς ὑπὸ τῆς ἑλληνίδος κυρίας (henior (μητρὸς τοῦ γνωστοῦ γάλλου ποιητοῦ), ἥτις, καί-

τοι ἀγνοοῦσα τὴν ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν ὑπαρξίν τοῦ αὐτοῦ χοροῦ, οὐδὲν ἤττον μετ' ἐξυδερκείας ἀνεγνώρισε τὴν ἀρχαιότητα αὐτοῦ καὶ πειστικῶς ἰσχυρίσθη ὅτι ἐν τούτῳ διεδραματίζετο ἡ κατὰ Δαρείου ἐκστρατεία τοῦ Ἀλεξάνδρου. Τὸ περίεργον δὲ ὅτι ὁ ἄλλως τε τοσοῦτον φιλευσεβῆς Κωνσταντῖνος Η' οὐδόλως ἐδίστασεν ἐν τῷ φιλοθεατρικῷ ζήλῳ αὐτοῦ ἵνα ἐπανιδρύσῃ καὶ ἐθνικὰς τελετὰς ῥητῶς ἀπηγορευμένας ὑπὸ τῶν συνοδικῶν κανόνων· οὕτω βλέπομεν ἐπ' αὐτοῦ ἐπανερχόμενα τὰ κατηργημένα Βρουμάλια καὶ πρὸ πάντων τὴν βακχικὴν τελετὴν τῶν Ἀθηνῶν, ὑπ' ἄλλο μὲν ὄνομα (Τρυγητικὸν Δεῖπνον), οὐχ ἤττον ὅμως σκανδαλωδেষτέραν τῆς παλαιᾶς, ὡς συνοδευομένην καὶ ὑπὸ χοροῦ προσωποποιούσων ὡς θέλομεν ἴδει προσεχῶς, ἡ βακχικὴ αὕτη τελετὴ διατηρεῖται ἔτι ἐν Θράκῃ ἐν τῷ παντομικῷ χορῷ τῶν Ἀναστειναρίων (χορὸς τῶν Παμπούδων.)

Ἡ ἐν τῇ δεκάτῃ ἐκκτονταετηρίδι ἐπίσημος αὕτη ἐκδήλωσις ὑπὲρ τῆς τέως παρηγωνισμένης θυμέλης ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἀντιθεατρικὴ σταυροφορία δὲν ἰσχυρὴν ἵνα ἀπορριζώσῃ ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας τοσοῦτον εὐχάριστον ἔθιμον, μεθ' ὧν ἔζησεν ὁ ἄνθρωπος ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου· τὸ παράδοξον δὲ ὅτι καὶ αὕτη ἡ ἐκκλησία ἀηδιόσασα πλέον εἰς τὴν ἀσκητικὴν μονατονίαν ἐν ἣ ἐπὶ τοσοῦτον ἔζησεν, ἐπεθύμει ἐκ καρδίας ὅπως γευθῇ τῆς παλαιᾶς ἐκείνης θυμηδίας, ἔστω καὶ ἂν αὕτη εἶχε τὰς συνεπείας τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ. Ὁ τότε πατριάρχης Θεοφύλακτος διακρίνεται ἐπὶ νεανικῇ ζωηρότητι, συνεχῶς παρεκτρέπομένην εἰς σκηνὰς πάντῃ ἀσυμβιβάστους πρὸς τὸ ὑψηλὸν αὐτοῦ ἀξίωμα· ἦν ὅμως υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος Ῥωμανοῦ τοῦ Α' καὶ γυναικιάδελφος τοῦ προεφηρένου Κωνσταντίνου Η', οἱ δὲ δύο οὗτοι τίτλοι ἦσαν ἀρκούντως ἰσχυροὶ ὅπως οὐ μόνον καλύπτωσι τὰς νεανικὰς τάτας παρεκτροπὰς, ἀλλὰ καὶ καθιστῶσιν αὐτὰς ἐπαίνων ἀντικείμενον παρὰ τοῖς πολυκρίτοις κόλαξιν τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς. Οὐδεὶς ἕτερος πλὴν τοῦ Θεοφυλάκτου ἠδύνατο ἵνα τολμήσῃ ὅτι οὗτος ἐτόλμησε καὶ ἐπιτυχῶς ἐξετέλεσεν. Ἡ σκηνικὴ ὀρχήστρα εἰσῆλθε πανηγυρικῶς ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀγίας Σοφίας, ἐν ἣ ἕκτοτε διὰ χορῶν καὶ θυμελικῶν ἀσμάτων διεδραματίζοντο χριστιανικαὶ σκηναί. Ὅτι δὲ ἡ τολμηρὰ αὕτη ἀπόπειρα δὲν ἦν ἀποτέλεσμα τῆς προσωπικῆς τοῦ Θεοφυλάκτου ιδιοτροπίας, ἀλλὰ τῆς κοινῆς τῶν πιστῶν ἀπαιτήσεως, ἀποδεικνύει τὸ γεγονός ὅτι τὸ χριστιανικὸν θέατρον διετηρήθη ἐν τῇ Ἀγίᾳ Σοφίᾳ ἐπὶ πολλὰς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατριάρχου τούτου ἐκκτονταετηρίδας, οὐδεὶς δὲ τῶν διαδόχων αὐτοῦ εἶχε τὸ θάρρος νὰ ἀποδιώξῃ, μιμούμενος τὸν Χριστὸν διὰ τῆς μάστιγος, τοὺς καταισχύοντας τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ προϊόντος μάλιστα

τοῦ χρόνου τὸ θέατρον τοῦτο μετεδόθη καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, Ἰωάννης δὲ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Εὐχαΐτων εἰσῆλκεν αὐτὸ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ αὐτοῦ μετὰ σκανδαλωδῶν τροποποιήσεων, διότι, πλὴν τῶν μελωδῶν καὶ ὀρχηστῶν, ἐλάμβανε μέρος ἐν τῇ παραστάσει καὶ αὐτὸς ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ἀποτείνων ὕμνους εἰς τὴν Θεοτόκον ἀντιγεγραμμένους ἐκ τοῦ Εὐριπίδου· ὁ πατριάρχης Μιχαὴλ ὁ Κηρουλλάριος ἐπὶ τοσοῦτον ἐνεψύχωσε τὴν ἐκκλησιαστικὴν σκηνήν, ὥστε ἐπέτρεψεν ἵνα ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ βήματος θιάσος σκηνικῶν παριστᾷ τὰς ὠδὶνας τῆς Θεοτόκου, τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν βάπτισιν ὑπὸ τοῦ Προδρόμου, ὅστις ἀντὶ τοῦ χριστιανικοῦ ὀνόματος προσέλαβε τὸ ἐθνικὸν ἐπώνυμον Ἀκερσεκόμης. Τὸ παράδοξον δὲ εἶναι ὅτι, ἐνῶ ἡ ἐκκλησία καλῶς ἐννοήσασα τὴν ἀνάγκη τῶν ἀπαιτήσεων τῆς τότε κοινωνίας προθύμως συγκατατέθη εἰς τοσαύτας παραχωρήσεις, ἡ πολιτεία ἐδείχθη πολεμωτάτη τῶν λειτουργικῶν τούτων μεταρρυθμίσεων, διότι ὡς θέλομεν ἴδει παρακατιόντες αὐτὸ τὸ ἐκκλησιαστικὸν θέατρον ἐγένετο μίαν τῶν κυριωτέρων ἀφορμῶν ἵνα ἀπολέσῃ ὁ Κηρουλλάριος καὶ θρόνον καὶ ζώην.

Ἐπὶ τῶν Κομνηνῶν βασιλέων τὸ θέατρον ἐναλλὰξ καταπίπτει καὶ ἀνορθοῦται, διότι, ἐνῶ ἀφ' ἑνὸς μὲν βλέπομεν τοὺς σκηνικοὺς ἀπλοῦς πομπευτὰς τῶν καταδίκων, ἀφ' ἑτέρου παρουσιάζονται τοσοῦτον ἐν τῇ αὐλῇ σημαίνοντες, ὥστε οἱ τότε λογιώτατοι πολὺ σκανδαλίζονται ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ προτιμῇ διὸ ὁ μὲν Πτωχοπρόδρομος μακαρίζει τὴν τύχην τῶν θυμελικῶν, ὁ δὲ Τζέτζης ἐπικαλεῖται τὴν σκιάν τοῦ Σοφοκλέους ἵνα ἴδῃ ὅποια καθάρματα ὀνομάζονται διάδοχοι αὐτοῦ. Καὶ ἐπὶ τῶν Παλαιολόγων δὲ ἰδιαζόντως ἐτιμήθη ἡ μάλλον ἐξευγενίσθη ἡ σκηνή, ἀφοῦ ἐπετρέπετο εἰς τὸν Φιλῆν νὰ δραματούργῃ τὰς πράξεις τῶν βασιλευόντων καὶ αὐτοὺς τοὺς θανάτους τῶν βασιλοπαίδων, τοὺς ὁποῖους ἐν ὀνόματι τῶν τεθλιμμένων γονέων θρηνοῦσιν οἱ σκηνικοί.

Ἐν γένει δυνατὸν εἰπεῖν ὅτι ὁ ὑπερχιλιέτις οὗτος βίος τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς οὔτε ἐνδοξος, οὔτε ἐντιμος ὁμολογεῖται· καὶ ὅμως εὐρέθησαν ἄνθρωποι οἵτινες, εἴτε ἐξ ἔρωτος πρὸς τὴν τέχνην, εἴτε καὶ πρὸς βιοπορισμὸν, μετῆλθον τὸ ἡτιμωμένον τοῦτο ἐπάγγελμα· ἀλλ' εἰς τοὺς βυζαντινοὺς τούτους παρίας ὀφείλεται ἡ ἀμυδρὰ διάσωσις τῶν σκηνικῶν τῆς ἀρχαιότητος παραδόσεων, αἵτινες ἀπὸ τῶν Σταυροφορικῶν ἰδίως χρόνων μεταχθεῖσαι ἐν τῇ Δύσει ἀπετέλεσαν τὸν πρῶτον πυρῆνα τοῦ ἀναγεννηθέντος θεάτρου.

Ὑπελογίσθη ὅτι εἰς χαιρετισμοὺς, εἰς τιμὰς βασιλικὰς καὶ στρατιωτικὰς, ἀνταλλαγὰς φιλοφρόνων πατάγων καὶ κρότων, σύμβολα ἐθιμοταξίας, τύπους λιμεναρχικῶν καὶ φρουραρχι-

κῶν, ἀνατολὰς καὶ δύσεις ἡλίου, χαιρετιζομένης καθ' ἐκάστην παρὰ παντὸς φρουρίου καὶ παντὸς πλοίου πολεμικοῦ, ἀνοίξεις καὶ κλείσεις πυλῶν κτλ. κτλ. ὁ πολιτισμένος κόσμος καίει πυρίτιδα καθ' ὅλην τὴν ὑφήλιον κατὰ πᾶν ἡμερονύκτιον δι' 450,000 πυροβολισμῶν ἀνωφελῶν. Πρὸς ἐξ φράγκα τὸν ἕνα γίνονται 900,000 φράγκων καθ' ἡμέραν· 300,000,000 κατ' ἔτος ἀπερχόμενα εἰς καπνόν.

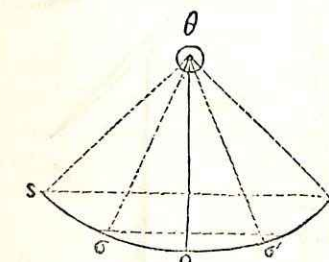
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΑΛΕΩΝΟΥ

Ὁ βουλόμενος νὰ ἀποκτήσῃ τὰς προκαταρκτικὰς γνώσεις, ἀπολύτως ἀναγκαίας πρὸς κατανόησιν τοῦ παραδόξου φαινομένου τῆς τηλεφωνίας, ὀφείλει νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἀναγινωσκομένων· τούτου ἕνεκα καταβάλλομεν πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως καταστῶμεν καταληπτοὶ καὶ εἰς τοὺς μὴ ἐνασχολουμένους περὶ τὰ φυσικὰ, πρὸς δὲ καὶ εἰς τὰς Κυρίας, αἵτινες δὲν συνείθισαν ἐκυτὰς νὰ ἀναγινώσκωσι καθαρῶς ἐπιστημονικὰς διατριβὰς. Διὰ ταῦτα ἡ ἀνάγνωσις τῆς περὶ τηλεφώνου πραγματείας ταύτης πρέπει νὰ γείνη οὐχὶ αὐθιμῶν δολοκλήρης, ἀλλ' ἐκ διαλειμμάτων μικρῶν. Ἄνδρες σοφοὶ καὶ Κυβερνήσεις πεφωτισμέναι καταβάλλουσι κόπους καὶ δαπάνας, ὅπως ἡ ἐπιστήμη καθίσταται προσιτὴ εἰς πάσας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας, διότι ὁ πολιτισμὸς δὲν συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἔχῃ τὸ ἔθνος εὐαρίθμους σοφοὺς, ἀλλ' εἰς τὴν ὅσον ἐνέστι μείζονα διάδοσιν τῶν ἐπιστημονικῶν γνώσεων.

Α'

Προκαταρκτικαὶ γνώσεις.

1. *Παλμικὴ κίνησις.* Καλεῖται ἐκκρεμὲς μεταλλικὸν νῆμα θο, (Σχ. 1) οὗ τινος τὸ πέρασ θ στρέφεται εἰς ἄξονα, τὸ δὲ ἕτερον φέρει προσηρημένην σφαῖραν ο. Ἐὰν ἀνυψώσωμεν εἰς τὸ s καὶ ἀφήσωμεν ἔπειτα, τὸ ἐκκρεμὲς θέλει πηγαινοέρχηται, θέλει πάλιν εἶσθαι.

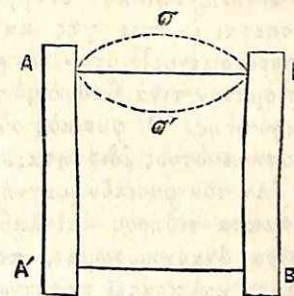

Σχ. 1

τοῦ s εἰς τὸ s'. Πλατύτερος παλμὸς εἶνε ὁ ἐκ τοῦ s μέχρι τοῦ s' ἐκτεινόμενος, ἢ ὁ ἐκ τοῦ s εἰς τὸ s'. Ἐν ᾧ τὸ ἐκκρεμὲς ἐξακολουθεῖ παλλόμενον, οἱ παλμοὶ αὐτοῦ βαθυτέρως ἐλαττοῦνται τὸ πλάτος, s s', κ.λ.

Οἱ παλμοὶ τοῦ ἐκκρεμοῦς διαφέρουσι λοιπὸν κατὰ τὸ πλάτος αὐτῶν.

2. Ἀντὶ τῆς σφαίρας ο λάβωμεν ἐπιφάνειαν, τὸ τεταμένον δέρμα AB τοῦ τυμπάνου (Σχ. 2)· ἂν ἄπαξ πλήξωμεν αὐτὸ μὲ τὸ πλῆκτρον θέλει ἐξακολουθήσῃ νὰ πάλληται ἐπὶ μικρὸν τινα χρόνον, δηλαδή νὰ ἀναβαίνει εἰς τὴν θέσιν ΑπΒ καὶ νὰ καταβαίνει εἰς τὴν θέσιν Απ'Β διαδοχικῶς, καὶ τέλος θέλει ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἀρχικὴν θέσιν αὐτοῦ ἐν ἣ ἡρεμοῦσεν AB.

Σχ. 2

Ἀπόδειξις τούτου ἔστω αὕτη:

Ἐπὶ τοῦ τεταμένου δέρματος AB χύνομεν ἄμμον ἢ ψήφους, πλήττομεν δὲ ἔπειτα τὸ κάτω τεταμένον δέρμα Α'Β' καὶ βλέπομεν τότε τὴν ἄμμον νὰ ἀναπηδᾷ ἐπὶ τοῦ ΑΒ· τοῦτο δὲ συμβαίνει διότι, παλλομένου τοῦ δέρματος Α'Β' συμπάλλεται ἐπίσης καὶ ὁ ἐφαπτόμενος τοῦ δέρματος τούτου ἀήρ, ἐπίσης δὲ καὶ ὁ πληρὸν τὸ τύμπανον ὅλος ἀήρ ὡς ἐλαστικὸς, τοὺς δὲ παλμοὺς αὐτοῦ διακίδει εἰς τὸ ἄνω δέρμα AB καὶ πάλιν καὶ τοῦτο ἀπαραλλάτως ὡς τὸ κάτω.

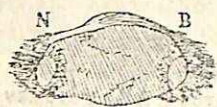
Ὁ ἔχων τὸ τύμπανον ἐκ τῶν ὤμων ἐξηρημένον τυμπανιστῆς, ὅταν διὰ τοῦ πλήκτρου κυτῶν μὲ τὴν δεξιὰν χεῖρα τὸ τυμπανόφραγμα Α'Β', ἢ λεπτὴν ράβδον [βεργίτσα], ἣν κρατεῖ μὲ τὴν ἀριστεράν ὥστε νὰ ἐφάπτεται τοῦ ἑτέρου τυμπανοφράγματος AB, ἀναπηδᾷ ἀφ' ἐαυτῆς καὶ πλήττει ἐλαφρῶς τὸ τυμπανόφραγμα AB. Καὶ οἱ παλμοὶ δὲ τοῦ δέρματος AB πληχθέντος, ὡς οἱ τοῦ ἐκκρεμοῦς, διαφέρουσιν ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὸ πλάτος αὐτῶν· καὶ ἐν πρώτοις μὲν εἰσι πλατύτεροι, ἀκολουθῶν δὲ τὸ πλάτος αὐτῶν βαθυτέρως ἐλαττοῦται, δηλαδή ἂν θέσωμεν τὸν δακτύλον εἰς τὸ σημεῖον π, θέλει ἐγγίσῃ αὐτὸν τὸ δέρμα, τελοῦν τὸν πρῶτον παλμόν· ἔπειτα δὲ, τοῦ δέρματος παλλομένου, ἡ ἀπόστασις αὐτοῦ ἐκ τοῦ δακτύλου αὐξάνει βαθυτέρως.

3. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὅσον οἱ παλμοὶ πλατύτεροι τοσοῦτον ὁ ἥχος ὁ προερχόμενος ἐκ τοῦ παλλομένου σώματος, ἐκ τοῦ τυμπάνου, εἶνε ἐντατικώτερος, ἥτοι εἰς μείζονα ἀπόστασιν ἀκουστός, καὶ ἀντιστρόφως. Πρὸς τούτοις, ὅσον πλείονας παλμοὺς ἐκτελεῖ κατὰ δεῦτερον λεπτόν τὸ ἡχοῦν σῶμα, τόσον ὁ ἥχος εἶνε ὀξύτερος, καὶ ἀντιστρόφως· ἐπὶ παραδείγματι, χορδὴν τεταμένην, τὴν τῆς κιθάρας, ὅσον διὰ τοῦ δακτύλου ἔλκοντες ἀπομακρύνομεν περισσότερον ἐκ τῆς θέσεως ἐν ἣ ἡρεμεῖ, τόσον ἐντατικώτερον ἥχον ἐκβάλλει· χορδὴ δὲ μικροτέρα ἐκβάλλει ἥχον ὀξύτερον ἢ μεγαλειτέρα οὕσα, διότι εἰς τὸν

αὐτὸν χρόνον ἢ μικροτέρα ἐκτελεῖ πλείονας παλμούς.

4. **Μαγνητική ἐέργεια.** Ὁ σίδηρος ἐξορύσσεται ἐκ τῆς γῆς καὶ εἶνε ὀξειδωμένος [ἐσκωριασμένος]· ὅταν δὲ εὗρεθῇ ὀξειδωμένος εἰς ὠρισμένον τινα βαθμὸν, τότε καλεῖται φυσικὸς μαγνήτης. Ὁ φυσικὸς οὗτος μαγνήτης ἔχει ἀξιοσημειώτους ιδιότητες.

Ἄν τὸν φυσικὸν μαγνήτην καλύψωμεν μὲ ρινίσματα σιδήρου καὶ λαβόντες αὐτὸν μὲ τὴν χεῖρα ἀνασηκώσωμεν, παρατηροῦμεν ὅτι ἔλκει ταῦτα καὶ κρατεῖ πεπυκνωμένα, μάλιστα δὲ ἐπὶ τῶν δύο αὐτοῦ σημείων B, N.

Τὰ σημεία ταῦτα N, B καλοῦνται πόλοι τοῦ μαγνήτου, ἡ δὲ ιδιότης αὐτοῦ τοῦ ἔλκειν τὸν σίδηρον καλεῖται μαγνητικὴ ιδιότης.

Καλὸν ἦτο νὰ ἡξεύραμεν ποῖον εἶνε τὸ αἷτιον τῆς ἑλξεως ταύτης τῆς μαγνητικῆς; ἤθελεν ἐκπληρωθῇ περιέργεια, ἥτις ἐγείρεται ἐν ἡμῖν φύσει, καὶ ὅμως τὸ ἀγνοοῦμεν. Οἱ φυσικοὶ ὅσον καὶ ἂν ἐζήτησαν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εὕρωσιν αὐτό. Εἰς τὴν ἀνυπερβλήτην δὲ ἀδυναμίαν αὐτῶν ταύτην εὐρισκόμενοι οἱ φυσικοὶ, ἰδοὺ πῶς φαντάζονται τὸ ἄγνωστον τοῦτο αἷτιον:

Παραδέχονται ὅτι ὁ φυσικὸς μαγνήτης φέρει ἐντὸς αὐτοῦ ρευστόν τι ἄορατον, ἀβαρὲς, αὐτὸν ἐν τοῖς μορίοις τοῦ μαγνήτου κεκρυμμένον. Καὶ ὁ ἄρ εἶνε ρευστὸν ἄορατον, ἀλλ' οὗτος εἶνε βαρὺς καὶ ὕλικός, ἀσυγκρίτως δὲ λεπτότερον εἶνε τὸ μαγνητικὸν ρευστὸν τὸ ἐν τῷ μαγνήτῃ καὶ ὅπερ οὐδεὶς δύναται νὰ ἴδῃ καὶ νὰ ἀποδείξῃ ὑπάρχον· οὐχ ἦττον ὅμως εἰς τὸ μαγνητικὸν ρευστὸν τοῦτο, τὸ ὑποθετικόν, ἀποδίδεται ἡ ἑλκτική ιδιότης τοῦ μαγνήτου.

Ἰδοὺ δὲ καὶ ἄλλα τοῦ μαγνήτου φαινόμενα.

5. Ἐάν σίδηρον καθαρὸν βν θέσωμεν εἰς ἐπαφὴν μὲ ἓνα ἐκ τῶν μαγνητικῶν πόλων τοῦ φυσικοῦ μαγνήτου, τὸν B, (Σχ. 3), τότε ὁ σίδηρος βν γίνεται μαγνήτης παραχρῆμα, ἔχων καὶ αὐτὸς δύο μαγνητικούς πόλους εἰς τὰ πέρατα αὐτοῦ β, γ, δι' ὧν ἔλκει ρινίσματα σιδήρου ἐπιρριφθέντα. Ἄμα δὲ τὸν καθαρὸν τοῦτον σίδηρον ἀπομακρύνωμεν ἐκ τῆς εἰρημένης θέσεως αὐτοῦ, ἀποβάλλει τὴν μαγνητικὴν ιδιότητα, ἣν προσκαίρως ἔλαβε παρατεθεὶς τῷ φυσικῷ μαγνήτῃ.

Σχ. 3

Δὲν ἔχει ὅμως οὕτω προκειμένου περὶ χάλυβος. Ἄν χάλυβα [ἁτσάλι] θέσωμεν ἀντὶ τοῦ σιδήρου, τότε οὐχὶ ἀμέσως ἀλλὰ μετὰ τινα χρόνον ὁ χάλυψ γίνεται μαγνήτης, καὶ διαρκῆς μα-

1. Νὰ περιέχη δρυγόνου 27 1)2 τοῖς ἑκατὸν, ἦτοι Σ'ΟΙ.

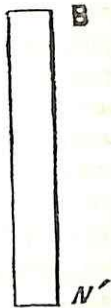
γνήτης· δηλαδὴ ἂν τὸν οὕτω μαγνητισθέντα χάλυβα ἀπομα-

Σχ. 4

κρίνωμεν τοῦ φυσικοῦ μαγνήτου, διατηρεῖ τὴν ἀπέκτησιν μαγνητικὴν ιδιότητα, ἔλκει πάντοτε τὸν σίδηρον διὰ τῶν πόλων αὐτοῦ B, N, ὅπου καὶ ἂν εὗρεθῇ. Ὁ χάλυψ οὗτος καλεῖται διὰ ταῦτα τεχνητὸς μαγνήτης (Σχ. 4.)

6. Λάβωμεν ἤδη ἑλασμα χάλυβος λεπτόν, παραλλήλογραμμικὸν τὸ σχῆμα, νβ (Σχ. 5), καὶ μὲ τὸν πόλον N' τοῦ τεχνητοῦ μαγνήτου B' N', τρίψωμεν τὸ ἑλασμα πολλάκις, σύροντες τὸν μαγνήτην κατὰ τὸ μήκος νβ καὶ πάντοτε ἐκ τοῦ αὐτοῦ πέρατος γ ἀρχόμενοι πρὸς τὸ πέρας δὲ β διευθύνοντες τὸν μαγνήτην, ὡς δεικνύει τὸ βέλος α' μετὰ τινὰς προστριβὰς τὸ ἑλασμα βν γίνεταί τέλειος μαγνήτης, ἔχων δύο μαγνητικούς πόλους γ β, γ. Τὸ μαγνητισμένον τοῦτο ἑλασμα καλεῖται μαγνητικὴ βελόνη.

Σχ. 5

7. Ὁμοίως κατασκευάζομεν καὶ δευτέραν μαγνητικὴν βελόνην β' γ', ἔχουσαν τοὺς δύο μαγνητικούς πόλους αὐτῆς β', γ'.

Τὰς δύο ταύτας μαγνητικὰς βελόνας ἐν Ἀθήναις ἔχοντες, τιθέμεθα ἐπὶ δύο ἀλγμῶν ὀρθῶν Z, Z

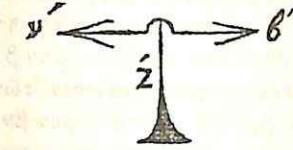
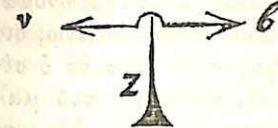
(Σχ. 6), ἐφ' ὧν αἱ βελόναι ἐρείδονται διὰ τοῦ μέσου αὐτῶν· παρατηροῦμεν τότε, ὅτι ἡρεμούσασαί εἰσι παράλληλοι, σχεδὸν ὀριζόντιοι καὶ διευθύνονται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, εἰς τὴν αὐτὴν δὲ θέσιν ἐπανέρχονται ἀφ' ἑαυτῶν ὅταν ὠθήσωμεν διὰ τοῦ δακτύλου καὶ ἔπειτα ἀφήσωμεν. Τοὺς πρὸς βορρᾶν ἐστραμμένους πόλους ἐκάστης μαγνητικῆς βελόνης ἡρεμώσεως, σημειοῦμεν διὰ τοῦ αὐτοῦ γράμματος γ, τοὺς δὲ πρὸς νότον διὰ τοῦ β.

Οἱ δύο πόλοι γ, γ' καλοῦνται ὁμώνυμοι, διότι πρὸς τὸ αὐτὸ σημεῖον ἐκάτεροί εἰσιν ἐστραμμέ-

1. Διὰ τοῦ κέντρου τῆς βαρύτητος.

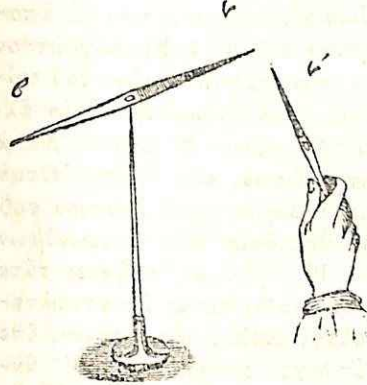
1. Διὰ τοῦ κέντρου τῆς βαρύτητος.

νοι, ἦτοι πρὸς βορρᾶν. Ὡσαύτως οἱ δύο β, β' ὁμώνυμοι καλοῦνται, διότι ἐκάτεροί πρὸς νότον ἐστραμμένοι εἰσιν.

Σχ. 6

8. Τῶν ὁνομασιῶν τούτων τεθεισῶν, λαμβάνομεν μὲ τὴν χεῖρα τὴν πρώτην μαγνητικὴν βελόνην β' γ' καὶ στρέφοντες τὸν πόλον αὐτῆς γ' πρὸς τὸν ὁμώνυμον πόλον γ τῆς δευτέρας (Σχ. 7) πλησιάζομεν αὐτόν· παρατηροῦμεν τότε ὅτι ἀφίσταται ὁ πόλος γ τῆς δευτέρας καὶ τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ περισσότερον πλησιάζομεν τὸν πόλον γ' τῆς πρώτης εἰς τὸν πό-

Σχ. 7

λον γ τῆς δευτέρας. Ἐκ τούτου συνάγομεν ὅτι οἱ ὁμώνυμοι πόλοι ὠθοῦνται, διότι παρόμοιον φαινόμενον γίνεται καὶ ὅταν τὸν πόλον β' τῆς πρώτης πλησιάζωμεν εἰς τὸν ὁμώνυμον πόλον β τῆς δευτέρας.

Φαινόμενον ἀντίθετον γίνεται ὅταν διευθύνωμεν τὸν πόλον γ' τῆς πρώτης μαγνητικῆς βελόνης εἰς τὸν πόλον β τῆς δευτέρας· παρατηροῦμεν τότε, ὅτι οἱ δύο οὗτοι ἑτερόνυμοι πόλοι γ, β ἔλκονται (Σχ. 7), ἦτοι ὁ πόλος β τῆς δευτέρας φέρεται μὲ δρμὴν εἰς τὸν πόλον γ' τῆς πρώτης· συνάγομεν ἐκ τούτου ὅτι οἱ ἑτερόνυμοι μαγνητικοὶ πόλοι ἔλκουν αἰσθητῶς.

1. Καὶ διότι φέρουσι τὸ αὐτὸ μαγνητικὸν ρευστόν· ἴδὲ § 12.

Σημειώτεον ὅτι ἡ ἑλξις καὶ ἡ ὥσις δύο μαγνητικῶν πόλων γίνονται μὲ τόσον μείζονα ἐντασιν καὶ δρμὴν, ὅσον οἱ δύο πόλοι πλησιέστεροι.

9. Ἐπειδὴ τὴν μαγνητικὴν ιδιότητα ἐκατέρου τῶν πόλων τῆς μαγνητικῆς βελόνης ἀποδίδομεν εἰς μαγνητικὸν ρευστόν (§ 4), ὅπερ ὑπάρχει εἰς τοὺς πόλους ταύτης, βλέπομεν δὲ ὅτι ὁ πόλος γ' τῆς πρώτης ὠθεῖ μὲν τὸν πόλον γ τῆς δευτέρας, δὲν ὠθεῖ δὲ τὸν πόλον β αὐτῆς, ἀλλ' ἔλκει αὐτόν, πρέπει νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἕκαστος τῶν πόλων γ, β τῆς δευτέρας δὲν περιέχει τὸ αὐτὸ μαγνητικὸν ρευστόν, διότι ἂν τὸ αὐτὸ μαγνητικὸν ρευστόν ὑπῆρχε καὶ εἰς τοὺς δύο πόλους γ, β τῆς δευτέρας, δὲν ἠθέλομεν ἔχῃ ποτὲ μὲν ὥσιν, ποτὲ δὲ ἑλξιν. Παραδεχόμεθα λοιπὸν ἀναγκάτως, ὅτι ὑπάρχουσι δύο μαγνητικὰ ρευστὰ ἐδρεύοντα εἰς τοὺς δύο ἑτερόνυμους πόλους ἐκάστου μαγνήτου, διάφορα ἀπ' ἀλλήλων.

10. Ἐπειδὴ ὁ εἰς τὰ ἑγκατα τῆς γῆς ὀξειδωμένος σίδηρος δύναται νὰ ᾔνη μεμαγνητισμένος, καθ' ὃ εἴρηται (§ 4), οὐδῶς παραδόξον ἡ γῆ αὐτὴ νὰ ᾔνη μέγιστός τις μαγνήτης ἰσχυρότατος, ἔχων δύο μαγνητικούς πόλους ἑτερόνυμους ἐντατικωτάτους.

Καὶ ὁ μὲν εἰς μαγνητικὸς πόλος τῆς γῆς εὐρίσκεται εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον, ὁ δὲ ἕτερος εἰς τὸ νότιον.

Ὁ εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον τῆς γῆς μαγνητικὸς πόλος κεῖται οὐχὶ μακρὰν τοῦ βορείου γεωγραφικοῦ πόλου αὐτῆς π, εἰς θέσιν ὅμως ἄλλην. Τὸν μαγνητικὸν τοῦτον πόλον καλοῦμεν βόρειον μαγνητικὸν πόλον τῆς γῆς καὶ σημειοῦμεν διὰ τοῦ γράμματος B (Σχ. 8).

Καλοῦμεν νότιον μαγνητικὸν πόλον τῆς γῆς καὶ σημειοῦμεν αὐτόν διὰ τοῦ γράμματος N, τὸν εἰς τὸ νότιον μὲν γεωγραφικὸν ἡμισφαίριον κεῖμενον, εἰς ἀπόστασιν δὲ τινα ἀπὸ τοῦ γεωγραφικοῦ πόλου αὐτῆς π· καὶ μὴ συμπίπτοντα μὲ τοῦτον.

Ἐχομεν λοιπὸν δύο μαγνητικούς πόλους τῆς γῆς, τοὺς B, N, κειμένους παρὰ τοὺς δύο γεωγραφικοὺς αὐτῆς πόλους π, π', μὴ συμπίπτοντας δὲ μὲ τούτους. Ἡ εὐθεῖα ἥτις ἐνώνει τοὺς δύο μαγνητικούς πόλους B, N καλεῖται μαγνητικὸς τῆς γῆς ἄξων.

11. Ἄν φαντασθῶμεν τὴν γῆν σφαιρικὴν καὶ ἐξ ἐνός σημείου τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς οἰουδῇ ποτε ὡς διευθύνωμεν μίαν μάχαιραν, ἥτις νὰ

Σχ. 8

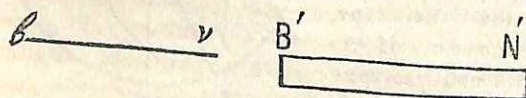
διέρχεται καὶ διὰ τῶν δύο μαγνητικῶν πόλων αὐτῆς B, N, θέλομεν κόψῃ τὴν σφαῖραν κατὰ ἓνα μέγιστον κύκλον, ὅστις καλεῖται μαγνητικὸς μεσημβρινὸς τοῦ σημείου ω· οὗτος διέρχεται διὰ τῶν τριῶν σημείων ω, B, N, ἥτοι διὰ τοῦ ω καὶ διὰ τοῦ μαγνητικοῦ τῆς γῆς ἄξονος B N.

Ἦδη δὲ τὰ σημεῖα τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς εἰσὶν ἄπειρα τὸν ἀριθμὸν, ἄπειροι λοιπὸν εἰσὶ καὶ οἱ μαγνητικοὶ μεσημβρινοὶ τῆς γῆς, εἰς δι' ἕκαστον τόπον.

12. Εὐκόλως ἤδη ἐρμηνεύομεν διατὶ ὠθοῦνται διὰ τοῦ δακτύλου ὀριζόντιον μαγνητικὴν βελόνην καὶ ἐκβάλλοντες αὐτὴν ἐκ τῆς θέσεως ἐν ἣ ἡρεμεῖ, ἐὰν ἀφῆσωμεν ἔπειτα, ἐπανέρχεται αὕτη ἀφ' ἐαυτῆς εἰς τὴν ἀρχικὴν θέσιν, ὥσαντι ἡσπάζετο αὐτὴν ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην (§ 7). Τοῦτο συμβαίνει διότι ὁ βόρειος μαγνητικὸς πόλος B τῆς γῆς ἐνεργεῖ, πόρρωθεν μὲν ἀλλ' ἰσχυρῶς, ἐπὶ τῆς μαγνητικῆς βελόνης καὶ ἔλκει πρὸς ἐαυτὸν τὸν πόλον αὐτῆς ν, ἐτερόνυμον ὄντα τοῦ B, κατὰ τὰ εἰρημένα (§ 8).

Ὡσαύτως ποιεῖ καὶ ὁ νότιος μαγνητικὸς πόλος N τῆς γῆς, ἔλκει πρὸς ἐαυτὸν τὸν ἐτερόνυμον μαγνητικὸν πόλον β τῆς μαγνητικῆς βελόνης βν. Διὰ ταῦτα ἡ μαγνητικὴ βελὼν βν ἡρεμοῦσα ἐν Ἀθήναις εἰς τινὰ θέσιν ω, οἷον ἐν τῷ Ἀστεροσκοπείῳ, τίθεται ἀφ' ἐαυτῆς ἐπὶ τοῦ μαγνητικοῦ μεσημβρινοῦ τοῦ ω, ἔχουσα ἐστραμμένον πρὸς βορρᾶν τὸν πόλον αὐτῆς ν, τὸν φέροντα νότιον μαγνητικὸν ῥευστὸν, δηλαδὴ ἐτερόνυμον πρὸς τὸν τοῦ πόλου B τὸν ἔλκοντα τὸν ν, πρὸς νότον δὲ ἐστραμμένον ἔχουσα τὸν πόλον αὐτῆς β, τὸν φέροντα μαγνητισμὸν βόρειον. Τούτων ἕνεκεν ἐσημειώσαμεν διὰ τοῦ ν τὸν πόλον τῆς μαγνητικῆς βελόνης βν τὸν ἐστραμμένον πρὸς βορρᾶν, φέροντα δὲ νότιον μαγνητισμὸν, διὰ τοῦ γράμματος δὲ β τὸν ἐστραμμένον πρὸς τὸν νότιον πόλον αὐτῆς.

13. Ἄν καθαρὸν σίδηρον νβ (§χ. 9) θέσω-

Σχ. 9

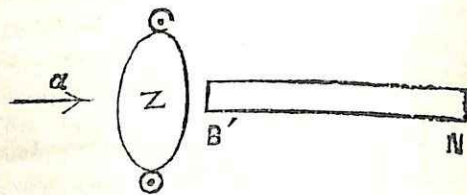
μεν πλησίον εἰς ἓνα πόλον τοῦ τεχνητοῦ μαγνήτου B' N', οἷον εἰς τὸν βόρειον B', ἀμέσως καὶ οὗτος γίνεται μαγνήτης, ἔχων δύο μαγνητικούς πόλους β, ν· ὁ δὲ πόλος ν, ὁ πλησιέστερος τῷ πόλῳ B' τοῦ μαγνήτου εἶνε νότιος, ἥτοι ἐτερόνυμος ὡς πρὸς τὸν πόλον B', ὅστις ἐνεργεῖ δὲν δύναται δὲ νὰ γείνη ἄλλως, διότι ὁ μαγνητισμὸς B' ἔλκει πλησιέστερον αὐτῷ τὸν ἐτερόνυμον ν, οὐδέποτε δὲ τὸν ὁμώνυμον β, διὸ ὅσον ἔνεστιν ἀπώτερον κεῖται οὗτος. Ποῦ εὐρέθη-

σαν δὲ τὰ δύο μαγνητικὰ ῥευστὰ β καὶ ν εἰς τὰ πέρατα τοῦ σιδήρου βν;

Ταῦτα φύσει ἦσαν ἡνωμένα, διότι ἐτερόνυμα, ἐν τῷ σιδήρῳ αὐτῷ βν, ὅπουδήποτε κειμένῳ, διὰ δὲν ἐφαίνοντο ὡς οὐδετερόμενα· ἅμα δὲ ὁ σίδηρος βν ἐτέθη πλησίον τῷ πόλῳ B' τοῦ μαγνήτου B' N', οὗτος ἐπέδρασεν ἐπὶ τῶν δύο μαγνητικῶν ῥευστῶν τῶν ἡνωμένων ἐν τῷ σιδήρῳ καὶ ἀπεχώρισεν αὐτὰ, τοῦ βορείου μαγνητικοῦ πόλου B' προσέλκοντος τὸ ἐτερόνυμον μαγνητικὸν ῥευστὸν ν καὶ ἀπωθούντος τὸ ὁμώνυμον β. Οὕτως ἐξηγοῦσιν οἱ φυσικοὶ τὴν ἐμφάνισιν τῶν δύο μαγνητικῶν ῥευστῶν β, ν εἰς τὸν σίδηρον βν, ἅμα τεθέντα παρὰ τῷ πόλῳ B' τοῦ μαγνήτου B' N'.

14. Κατὰ τὰ εἰρημένα ἀνωτέρω, ὁ πόλος B' ἔλκει μὲν τὸν ἐμφανισθέντα μαγνητισμὸν ν' εἰς τὸν σίδηρον βν, ἀλλὰ καὶ ὁ μαγνητικὸς πόλος αὐτὸς ν, καίπερ ἀσθενέστερος τοῦ B ὡς [διότι ὀφείλει τὴν ἐμφάνισιν αὐτοῦ εἰς τὴν ἐξ ἀποστάσεως B' ν ἐνεργεῖν τοῦ B' § 8], οὐχ ἦττον ἔλκει καὶ οὗτος ὁ ν τὸν μαγνητισμὸν τοῦ πόλου B ὡς ἐτερόνυμον καὶ οὕτως ἀμοιβαίᾳ ἔλξις γίνεται μεταξὺ τῶν πόλων B' καὶ ν. Ἀλλὰ φαίνόμενον ἄξιον σημειώσεως εἶνε τόδε: Ὅταν ὁ μαγνητικὸς πόλος ν εὐρίσκηται ἐνώπιον τοῦ πόλου B' καὶ ἔλξις ἀμοιβαίᾳ τῶν ἐτερόνυμων μαγνητικῶν πόλων B' ν γίνεται, αὐξάνει τότε ἡ δύναμις τοῦ B' καὶ καθίσταται ἐντατικώτερος ὁ μαγνητικὸς οὗτος πόλος ἢ πρότερον, ὅτε ὁ σίδηρος βν δὲν ὑπῆρχεν ἐνώπιον τοῦ B'. Ἄν τιστρόφως, ὅταν ἀφίσταται ὁ σίδηρος βν ἐκ τοῦ πόλου B', τότε καὶ ἡ ἐντασις ἡ μαγνητικὴ τοῦ B' ἐλαττοῦται, ἥτοι γίνεται μικροτέρα τῆς ἐντάσεως, ἣν εἶχεν ὅτε ὁ σίδηρος βν ἦτο πλησιέστερος τῷ πόλῳ B'.

15. Ἀντὶ τοῦ σιδήρου κυλίνδρου βν (§χ. 9), στηρίζωμεν σιδηροῦν λεπτότατον ἔλασμα κυκλικὸν Z παρὰ τὸν πόλον B' (§χ. 10) καὶ τότε

Σχ. 10

τὰ αὐτὰ γίνονται.

Ἐστω τὸ ἔλασμα τοῦτο Z ὀρθόν, ἥτοι κάθετον τῷ μαγνήτῳ· ἐὰν φυσῆσωμεν αὐτὸ ἐκ τῶν ἀριστερῶν κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ βέλους α, τότε κοιλοῦται, γινόμενον δὲ κυρτὸν πρὸς τὸν πόλον B' πλησιάζει εἰς τοῦτον περισσότερον· ὅταν δὲ παύσωμεν φυσῶντες, ἐπανέρχεται τὸ ἔλασμα Z, ἐλαστικὸν ὄν, εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ ὀρθὴν θέσιν.

Ἐπεταί ἐκ τῶν εἰρημένων (§ 14) ὅτι, ἂν ἐπιφυσῆσωμεν ἰσχυρότερον αὐξάνει περισσότερον ἡ μαγνητικὴ ἐντασις τοῦ πόλου B', ἢ ὅταν ἐπιφυσῆσωμεν ἀσθενέστερον, διότι εἰς τὴν πρῶτην περίστασιν τὸ σιδηροῦν ἔλασμα Z πλησιάζει περισσότερον εἰς τὸν πόλον B', εἰς τὴν δευτέραν δὲ ὀλιγώτερον, (§ 14).

Ἐκταὶ συνέχεια.

Δ. Σ. ΣΤΡΟΥΜΙΟΣ.

EN BIOAION

Συνέχεια καὶ τέλος· 181 σελ. 169.

Ἐσπέραν τινα δὲν ἦλθεν. Ὁ γείτων τοῦ εἶπεν, ὅτι ἦτο ἀσθενὴς καὶ κλινήρης, ὅτι ἡ ἀσθένεια ἦτο φυσικὴ συνέπεια τοῦ ἀτάκτου βίου καὶ τῆς κακῆς τροφῆς του· φαίνεται, ὅτι εἶχεν ἀνάγκας καὶ ἐξέλεγε τὸ χειρότερον μέσον νὰ ἀπαλλαγῇ τῶν φροντίδων, πίνων πνευματώδη ποτὰ.

Παρετήρησα ἀπὸ τινος, ὅτι ὁ τρόπος τοῦ μετεβλήθη· ἦτο ὠχρὸς, ὠμίλει ὀλίγον καὶ ἐφαινετο ἀποφεύγων τὸ βλέμμα μου. Ἐξεπλάγην, ὅτε ἐσπέραν τινα ἀφῆκε τὸ κιβώτιον μετὰ τοῦ βιολίου ἐπὶ τοῦ κλειδοκουμβάλου. Ἴσως ἦτο ἀφρημένος, διότι μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς ἔμενε πλησίον του καὶ ἔπειτα αἴφνης μᾶς ἀπεχαιρέτησεν, ἀπομακρυνόμενος μετὰ βίας.

Μετὰ πάντε λεπτὰ ἐπανῆλθε καὶ ἐζήτησεν, αἰτῶν συγγνώμην διὰ τὴν ἐνόχλησιν, τὸ βιολίον, τὸ ὁποῖον εἶχε λησμονήσει, ὡς ἔλεγεν. Ἐγὼ ἐνόησα, ὅτι ἤθελε νὰ τὸ λησμονήσῃ, ἀλλὰ κατ' ὁδὸν μετενόησεν.

Ἦτο ἤδη ἀσθενὴς. Τὸν ἐπεσκέφθην καὶ τῷ προσέφερα τὴν συνδρομήν μου, μέχρις οὗ ἡδύνατο νὰ ζήσῃ ἀπὸ τοῦ ἔργου του. Τὸν παρεκάλεσα νὰ μοὶ ἐμπιστευθῇ τὰ πάντα.

Ἡ εἰσδοξὸς μου ἐφαινετο ὅτι τὸν ἐξέπληξε, χωρὶς νὰ τὸν τρομάξῃ. Διεστίνετο, ὅτι εἶχεν ἔτι μέσας, καὶ ἐφαινετο ἀποφασισμένος ν' ἀποποιηθῇ.

Μὲ παρετῆρει μετὰ προσοχῆς, καὶ ὅταν ἐξήταζον τὸ πενιχρὸν του δωμάτιον, εἶπε μετὰ τραχύτητος· «Ζητεῖτε τὸ βιολίον σας· εἶναι ἐν τῷ ἑρμαρίῳ· παρακαλῶ, ἀνοίξατέ το, διὰ νὰ πεισθῇτε.»

Τὸν ἐβεβαίωσα, ὅτι οὐδ' ἐσυλλογίσθην τὸ βιολίον, τὸ ὁποῖον ἦτο ἀσφαλὲς εἰς τὰς χεῖράς του.

Τὰ ἡμίκλειστα βλέφαρά του ἐκινούνητο σπασμωδικῶς καὶ οἱ ἰσχυνοὶ του δάκτυλοι ἐσχιζόν τὸ σκέπασμα τῆς κλινῆς. Ἐμειδίασε στενοχωρημένος καὶ ἤνοιξε τὰ χεῖλη, ὥστε ἤθελε νὰ εἴπῃ τι, τὸ ὁποῖον ὅμως ἐπροτίμησε ν' ἀποσιωπήσῃ.

Ἵπεσκέθην νὰ τῷ στείλω τὸν ἱατρὸν μου.

Ὅταν τὸν ἀπεχαιρέτησα, μοὶ εἶπεν ἀκόμη· «Καλλίτερον, νὰ στείλῃτε τὸν ὑπηρέτην σας διὰ τὸ βιολίον, κύριε ταγματάρχας.»

«Ἀλλὰ διατὶ;»

ΤΟΜΟΣ Ε'—1878.

«Διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον. Διὰ νὰ μὴ ἀνησυχῇτε πλέον.»

«Ἀλλὰ δὲν ἀνησυχῶ διόλου.»

«Καλῶς. Ἐγὼ ὅμως ἀνησυχῶ. Ἐὰν κατὰ τὴν ἀσθενειάν μου...»

«Θὰ ἀναλάβῃτε ταχέως, καὶ θὰ σᾶς ἦναι τότε ἐπαισθητὴ ἡ ἑλλησις τοῦ ὀργάνου.»

«Ὅπως δὲποτε πρέπει νὰ ἀποχωρισθῶ αὐτοῦ ἅπαξ.»

«Ἡ τριωδία ἡμῶν ἐλπίζω, ὅτι θὰ διαρκέσῃ ἀκόμη ἐπὶ πολὺ. Ἡ σύζυγός μου θὰ σᾶς στείλῃ νέας μουσικὰς, τὰς ὁποίας θὰ μελετήσῃτε ἐπιμελῶς.»

«Ὅπως ἀγαπᾶτε.»

Τὸν ἐχαιρέτησα φιλικῶς καὶ ἀπῆλθον.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας μοὶ ἀνήγγειλεν ὁ ἀνθυπολοχαγὸς μου, ὅτι ὁ Μόντης ἐφυγεν ἀπὸ τῆς οἰκίας νύκτωρ, χωρὶς νὰ πληρώσῃ τὸν ξενοδόχον, καὶ ὅτι τὸ βιολίον δὲν εὐρέθη. . . Ἀναμφιβόλως θὰ τὸ ἐκλεψεν.

«Ἄς μὴ παρεμβάλωμεν προσκόμματα εἰς τὴν φυγὴν του, φίλε μου, ἀπήντησα. Ἐξοφλήσατε τὸν λογαριασμὸν τοῦ ξενοδόχου. Ἐγὼ θὰ τὸν πληρώσω.»

Οὕτως ἀπώλεσα τὸ πολύτιμον βιολίον μου, τὸ ὁποῖον δι' ἐμὲ βεβαίως δὲν ἦτο πλέον ἀντάξιον τῆς τιμῆς, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀρνηθῇ ἡ Ἀγγελική.

Ὁ ταγματάρχης ἐσιώπησε, παρετήρησε τοὺς ἀκροατὰς του καὶ ἔλαβε τὸ ποτήριον, τὸ ὁποῖον πρὸ τῆς ὥρας δὲν εἶχεν ἐγγίσει.

«Καὶ αὕτη εἶναι ἡ ἱστορία σας;»

«Αὕτη ἡδύνατο νὰ ἦναι ἡ ἱστορία μου», ἀπήντησεν.

«Νομίζω ὅτι ἀποδεικνύει, ὅτι τὸ καλὸν βιολίον περιέχει τι ἐκτακτὸν, ἢ εἰς τὸν λαιμὸν, ἢ εἰς τὴν γέφυραν, ἢ εἰς τὰς ἡχητικὰς ὁπὰς. Ἀλλὰ ἂν θέλετε, δὲν ἐτςλειώσεν ἀκόμη. Συννητήθην ἅπαξ ἔτι μετ' αὐτοῦ.»

«Διηγηθῆτε, διηγηθῆτε!»

«Πολὺ καλὰ.»—Μετὰ τινὰ ἔτη διετάχθην νὰ κάμω τριγωνομετρικὰς καταμετρήσεις ἐν Σιλεσίᾳ. Εὐρισκόμεθα ἐν μικρᾷ πόλει παρὰ τὰ σύνορα καὶ ἐστενοχωρούμεθα συνήθως μετὰ τὴν ἐργασίαν τῆς ἡμέρας· ὥστε μετὰ χαρὰς ἐδέχθημεν ἡμέραν τινα κατὰ τὴν εἰς τὰ ὄρη ἀναχώρησιν μας τὴν ἀγγελίαν τοῦ ξενοδόχου, ὅτι τὴν ἐσπέραν ἐπρόκειτο νὰ δοθῇ συναυλία Βοσμών μουσικῶν ἐν τῷ ξενοδοχείῳ. Προσέθεσε δὲ ὅτι δὲν ἦσαν οἱ συνειθισμένοι ἐπὶ τὰ ἀδελφοί, οἵτινες παίζουσιν ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἀλλ' ἄνθρωποι οἵτινες ἀπέκτησαν φήμην ἀλλοῦ, ὅπου αἱ ἀπαιτήσεις ἦσαν μεγαλείτεροι. Μᾶς ἐπληροφόρησεν, ὅτι ἤθελε παρευρεθῇ ἡ καλλιτέρα κοινωνία τῆς πόλεως καὶ παρεκάλει νὰ μὴ βραδύνωμεν, διὰ νὰ λάβωμεν καλὰς θέσεις.

Ἡ συναυλία εἶχεν ἀρχίσει, πρὶν ἢ ἀλλάξωσι

τὸ ἔνδυμα αὐτῶν οἱ συνάδελφοί μου, ἐγὼ δὲ ἐνησχολούμην ἐτι γράφων ἐπιστολάς. Τὸ δωμάτιόν μου ἔκειτο ὑπὲρ τῆς αἰθούσης τῆς συνουλίας καὶ διέκρινον βιολία τινὰ, τρίχορδον, πλαγιάυλον, μερικὰ χάλκινα ὄργανα καὶ τύμπανον. Οἱ μουσικοὶ ἔπαιζον μετ' ἀκριθείας καὶ ζωηρότητος. Ἐπειτα ἔπαιζεν ὁ αὐλὸς μονωδίαν, καὶ τότε τελειώσας τὰς ἐπιστολάς μου κατέβην. Εὗρον πρᾶγματι τὴν αἰθουσαν σχεδὸν πλήρη. Ἡ μονωδία εἶχε χειροκροτηθῆ ζωηρῶς· ἐπὶ δὲ τοῦ κατὰσκευασθέντος ὑψώματος ἀνῆλθε νέος τις, ὅστις ἔπαιζε δύσκολόν τινα εἰσαγωγὴν ἐπὶ τοῦ βιολίου. Ἡ τὸ ἀκροατήριον περιέμενεν ἔκτακτόν τι. Ἡ τὸ ἄτομον ἤγειρεν ἰδιαιτέρην προσοχήν, διότι αἱ κυρίαι ἔβλεπον μετ' ἐνδιαφέροντος, τὸ δὲ ἐπὶ τῶν τελευταίων θρανίων κοινὸν εἶχεν ἐγερθῆ.

Ἡ περιέργειά μου δὲν ἦτο μεγάλη· ἔμεινα λοιπὸν πλησίον τῆς θύρας, ὅπου τοῦλάχιστον δὲν ἐστενοχωρούμην. Τὸ ὑπὲρ τοῦ βιολίου παιχθὲν τεμάχιον—ποικιλότερον ἐθνικὸν ἄσμα—ἐξετελέσθη μετὰ μεγάλης εὐκολίας· ἐνίστε ἡκούοντο καὶ ὠραῖοι ἤχοι συγκινητικοί, ἀλλὰ τὸ σύνολον μοὶ ἔκανε τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἡ ἐκτέλεσις ἦτο ἀγυρτική· τὸ κοινὸν ὁμῶς ὑπερηχαριστήθη, ἐχειροκρότησεν ἐκνευλισμένως καὶ ἐξήτησε μετὰ τὸ τέλος ὁμοφώνως τὴν ἐπανάληψιν. Ὁ καλλιτέχνης ἐνέδωκεν· ἦδη δὲ, ἐπειδὴ οἱ πλείστοι τῶν ἱσταμένων ἐκάθησαν, κατῴρωσκα καὶ ἐγὼ νὰ ἴδω τὸν βιολιστὴν. Ἦτο ὁ Μόντης, τὸ δὲ βιολίον ἦτο τὸ ἰδικόν μου. Ὁ Μόντης εἶχε μακρὰν τὴν μέλαιναν κόμην, μικρὸν νοσηρὸν μύστακα καὶ πώγωνα, ἔφερε λακμοδέτην ἀνοικτοῦ χρώματος καὶ ἔνδυμα ἐκ βελούδου, τὸ ὅποιον ἐφαίνετο ὑποστάν πολλὰς τρικυμίας. Ἐπὶ τοῦ μικροῦ δακτύλου τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤσπραπτε κατὰ πᾶσαν κίνησιν τοῦ τόξου ἀδάμας.

Καλλωπισμὸς, ἐνδυμασία καὶ στάσις ἐδείκνυν ἀνθρώπον, εὐρίσκοντα ἐπ' ἀνάγκης ν' ἀποδείξῃ διὰ τῆς ἐξωτερικῆς αὐτοῦ ἐμφανίσεως ὅτι ἦτο καλλιτέχνης. Εἰς ἐμὲ ἐν τούτοις παρήγαγεν ἀντιπαθητικὴν ἐντύπωσιν. Ἀνάλογον ἦτο καὶ τὸ παίξιμον· ἐλυπήθην τὸν νέον φίλον ἡμῶν, περὶ τοῦ ὁποίου συνελάβομεν τόσας ἐλπιδάς. Παρετήρησα τότε τὸ ἐπὶ τῆς θύρας ἀνηρτημένον πρόγραμμα καὶ εἶδον εἰς τὸν σχετικὸν ἀριθμόν: «Ποικιλία ἐθνικοῦ ἄσματος· σύνθεσις καὶ ἐκτέλεσις Καρόλου Μόντη, ἐπονομαζομένου «Ὁ βασιλεὺς τῶν βιολιστῶν.»

Περὶσσότερον δὲν ἠδύνατό τις νὰ ζητήσῃ. Ἐσκέφθην ἐπὶ τινὰς στιγμὰς, ἐὰν δὲν ὤφειλον νὰ ἐξέλθω τῆς αἰθούσης καὶ ν' ἀπαλλάξω τὸν ἀπαγωγέα τοῦ βιολίου μου συναντήσεως δυσάρεστου. Ἀλλὰ δὲν ἦτο βεβαίως ἄξιος τοιαύτης λεπτότητος, δὲν ἐφαίνετο δὲ καὶ ἄνθρωπος δυνάμενος νὰ τεθῇ εἰς δύσκολον θέσιν. Ἐμείνα

λοιπὸν εἰς τὴν θέσιν μου. Εἰς τὴν μνήμην μου ἀνῆλθε μετὰ ζωηροτέρων χρωμάτων εἰκὼν πρὸ πολλοῦ λησμονηθεῖσα. Ἡμῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ξενοδοχείου ἐκείνου τῆς Βιέννης, ἔβλεπον τὴν Ἀγγελικὴν, ἥκουον τὸ βιολίον ἐκεῖνο κατὰ πρῶτην φορὰν. Παρεδόξως δὲ παρετήρησα ὁμοιότητά τινα τῶν χαρακτήρων τοῦ νέου καλλιτέχνου πρὸς τοὺς τῆς ὠραίας ἐκείνης βιολιστρίδας, ὁμοιότητα τὴν ὁποίαν δὲν εἶχον ἐννοήσει πρότερον. Ἰσως με ἠπάτα ἡ ὁμοιότης τῶν περιστάσεων.—Πάλιν σφοδρὰ χειροκροτήματα!—Ὁ εὐτυχὴς καλλιτέχνης ἔκλινε μειδιῶν δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ. Τὸ βλέμμα του περιῆλθε θριαμβευτικῶς τὴν αἰθουσαν, καὶ τῶρα ἔπαισεν ἐπ' ἐμὲ ἀναμφιβόλως. Ἡ κεφαλὴ του ἔμεινε ἀκίνητος, τὸ βλέμμα ἀπελιθώθη, ἡ χεὶρ ἡ κρατοῦσα τὸ τόξον ἔτρεμεν. Μετὰ μίαν ἐτι σπασμωδικὴν ὑπόκλισιν ἐκλονίσθη, ἔπαισεν ἐπὶ τοῦ καθίσματος καὶ ἐλειποθύμησεν.

Οἱ ἀκροαταὶ ἠγέρθησαν ὅλοι, ὥστε δὲν τὸν ἔβλεπον πλέον. Συμπληθικαὶ φωναὶ ἐκραύγαζον: ὁ καύσων, ὁ κόπος· ὕδωρ! Οἱ δὲ συνάδελφοί του ἐξήγαγον τὸν μουσικὸν τῆς αἰθούσης.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν εἰσῆλθε πάλιν, ἀλλ' ἡ στάσις του ἦτο ἀβεβαία, καὶ ἡ ἐπιδοκιμασία μετὰ τῆς ὁποίας ἐγένετο δεκτὸς, παρήγαγε μόνον μελαγχολικὸν μειδιῶμα, τὸ ὅποιον μοὶ ὑπέμνησε πάλιν τὴν Ἀγγελικὴν. Ἐνῶ ἔπαιζεν, εἶχε προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τοῦ βιολίου, ἔπαξ δὲ μόνον ἐξέριψε βλέμμα δειλὸν πρὸς τὴν θύραν καὶ ἐφάνη ἀναπνέων, διότι δὲν με εἶδε πλέον ἐκεῖ—εἶχον λάβει ἄλλην θέσιν, διὰ νὰ μὴ τὸν ταράξω περισσότερον. Ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπόνοια, ὅτι ἴσως τὸν ἔβλεπον, τὸν ἠνόχλει, ἔπαιζε κακῶς, ἔδωκεν τὰ χεῖλη καὶ ἐθλίβε τόσον πολὺ τὸ τόξον, ὥστε ἡ χορδὴ τοῦ mī ἐθραύσθη, ἡ αὐτὴ χορδὴ, ἥτις ἔλειπεν ἀπὸ τὸ βιολίον, ὅταν πρῶτην φορὰν τὸν ἐγνώρισα. Ὁ δεύτερος βιολιστὴς τῷ ἔδωκε τὸ ἰδικόν του βιολίον καὶ ἐτελείωσεν ἐπ' αὐτοῦ τὸ τεμάχιόν του, ἀλλ' ἡ φυσιογνωμία του διετήρει τὴν σκυθρωπὴν ἔκφρασιν· ἔπειτα δὲ δὲν ἔπαιζε πλέον.

Ἐπανελθὼν εἰς τὸ δωμάτιόν μου, εὗρον ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸ κιβώτιόν μου καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐπισκεπτῆριον μετὰ τῶν λέξεων: δύναμαι νὰ σᾶς ὁμιλήσω; Ἀμέσως ἔστειλα τὸν ὑπηρέτην καὶ παρεκάλεσα τὸν Κύριον Κάρολον Μόντην νὰ ἔλθῃ.

Εἰσῆλθε μετὰ κεκλιμένης κεφαλῆς· ἡ χεὶρ, ἥτις ἐκράτει τὸν πῖλον, ἔτρεμεν. Τὸ πρῶτον του βλέμμα ἔπαισεν ἐπὶ τοῦ βιολίου, ἔπειτα ἀνεστέναι καὶ εἶπε μετὰ καταφανοῦς κόπου· Γνωρίζω, ὅτι ἐκλαμβάνομαι παρ' ὑμῶν ὡς κλέπτῃς, καὶ εἶμαι κλέπτῃς. Ἀλλ' ἰδοὺ τὸ κλαπὲν ἀντικείμενον. Κύριε ταγματάρχᾳ, συγχωρήσατέ με, ἐὰν δύνασθε.

Ἐκινήθη ὡς εἰ ἤθελε νὰ πέσῃ εἰς τοὺς πό-

δας μου. Ἐλάβον τὴν χεῖρά του καὶ τὸν ἐκράτησα ὀρθόν, τὸν παρεκάλεσα δὲ νὰ ἡσυχάσῃ, διότι πρὸ πολλοῦ τὸν εἶχον συγχωρήσει. Τὸν ἐπέπληττον διατὶ νὰ μὴ ἐμπιστευθῇ εἰς ἐμὲ, ζητῶν τὸ βιολίον.

«Πῶς ἠδυνάμην νὰ ἐλπίσω τὴν ἐκπλήρωσιν τόσον θρασείας παρκαλήσεως; Ὑπέλαβε· δὲν ἐφαντάζεσθε, τί ἦτο δι' ἐμὲ τὸ βιολίον, οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ τὸ γνωρίσῃ οὐδὲ νὰ τὸ ἐννοήσῃ. Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἤγγισα πρῶτην φορὰν τὰς χορδὰς τοῦ διὰ τοῦ τόξου, ἐμαγεύθην· ὁ τόνος αὐτοῦ ἐπληττε τόσον παραδόξως τὸ οὖς μου! Ἐνόμισα ὅτι τὸν εἶχον ἀκούσει ἥδη οὐχὶ διαβατικῶς, ἀλλ' ἐπὶ πολλὰς ὥρας, ἕως οὗ μοὶ ἐνετυπώθη ἀνεξαλείπτως καὶ πάντοτε ἐσυλλογίζομην, ποῦ καὶ πότε συνέβη τοῦτο, καὶ ἀνῆλθον μέχρι τῶν πρῶτων μου ἀναμνήσεων καὶ δὲν τὸ εὗρον. Ἡ τοιαύτη κατάστασις ἦτο ἀφόρητος, δὲν ἐπιχειρῶ νὰ τὴν περιγράψω· ἴσως ἠδυνάμην νὰ τὴν ἐκφράσω διὰ τῆς μουσικῆς, καὶ τότε θὰ ἠκούοντο εὐάρεστοι μελωδίαί, γλυκεῖαι ὡς κύκνειον ἄσμα, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ψιθύρισμα μαγευτικὸν ἐρεθίζον τὰς αἰσθήσεις καὶ ἀποκοιμίζον τὴν συνείδησιν, καὶ ἔπειτα ἀγῶν μεταξὺ φασμάτων τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ σκότους. Τὸ βιολίον ἐξήσκει ἐπ' ἐμὲ δαιμονικὴν δύναμιν· θέλω νὰ γείνω ἰδικόν σου, θέλω νὰ γείνω ἰδικόν σου· μοὶ ἔκραζον αἱ χορδαὶ τοῦ σπαράττουσαι τὴν καρδίαν μου.

Ἐως τότε ἔζησα ἐντίμως· ἀλλ' ἐπῆλθεν ὁ πειρασμὸς ἐκείνος ὁ ἀκαταμάχητος. Ἀκαταμάχητος; δὲν ἤθελον νὰ τὸ πιστεύσω. Προσεπάθησα παντὶ σθένει νὰ χωρισθῶ τοῦ προσφιλοῦς αὐτοῦ βιολίου.—Εἰς μάτην. Ἐνθυμείσθε, ὅτι ἐσπέραν τινὰ τὸ εἶχον ἀφήσει ἐν τῇ οἰκίᾳ σας. Εἶχον ἀπόφασιν ν' ἀναχωρήσω ἐκεῖνην τὴν ἐσπέραν καὶ νὰ μὴ ἐπανεέλθω πλέον. Ἀλλ' ὑπῆρχε τι ἐντός μου, τὸ ὅποιον δὲν μοὶ ἐπέτρεπε νὰ προχωρήσω. Ἐπειτα δὲν ἀντίειχον πλέον τὰ νεῦρά μου εἰς τὴν ταραχὴν ἐκείνην· ἡσθῆναι· ἐφοβούμην μὴ παραφρονήσω, καὶ ἐξετέλεσα τέλος ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἐβδελυτόμην—ἀνεχώρησα κρυφίως μετὰ τοῦ κτήματος ὑμῶν.»

Ἐτρεμε καθ' ὅλον τὸ σῶμα· ψυχρὸς ἰδρὼς περιέριψε τὸ ὄχρον αὐτοῦ μέτωπον. Ἐδῶκα εἰς αὐτὸν καιρὸν νὰ ἡσυχάσῃ καὶ ἠρώτησα, πῶς ἔζησεν ἔκτοτε.

Ἰσως ἐνόησε τὴν ἐκπληξίν μου, πῶς εὐεθέη μετὰ τοιαύτων συντρόφων· τοῦλάχιστον ἡσθῆναι ἐπίπληξιν τινα.

«Εἶναι ἡ συνέπειά τῆς πράξεώς μου, εἶπεν· ἐνόμιζον, ὅτι μετὰ τοῦ κλαπέντος βιολίου θὰ γείνω διάστημος μουσικὸς, καὶ ἔγινε κοινὸς ἀγύρτης. Καὶ ἦτο δυνατόν νὰ γείνω ἄλλως; Ὅπως πρὶν μὲ ἔθετεν εἰς ἀκατάπαυστον πειρασμόν, οὕτω μοὶ ὑπενθύμιζεν ἡδὴ ἀκαταπαύστως τὴν ἀτιμίαν καὶ τὴν ἀπιστίαν μου. Οἱ ἐξαίσιοι

αὐτοὶ ἤχοι, αἱ γλυκύταται φωναὶ δὲν ἀνῆκον εἰς ἐμὲ, κατηνάλισκον αὐτοὺς ὡς πρᾶγμα κλοπιμαῖον. Ἐλεῖπον, ἔλεγον κατ' ἐμαυτόν· αἱ φωναὶ αὗται ἐξέρχονται διὰ τῆς χειρὸς σου, εἶναι ἰδικαί σου. Καὶ ἄνευ τοῦ βιολίου; Ἡρνούμην ὁ ἴδιος. Ἐσπεκέφθην, κύριε ταγματάρχᾳ, τοὺς διασημοτέρους μουσικοδιδασκάλους τῆς Λειψίας, τῆς Πράγης καὶ τῆς Βιέννης, παρ' ὧν ἔλαβον τὴν ἀδειαν νὰ παίζω, ὅπως δώσω δεῖγμα τῆς τέχνης μου, ἵνα λάβω συνδρομὴν τινα πρὸς ἐξακούουσιν τῶν σπουδῶν μου· ἀλλὰ πάντοτε ἐν τῇ κρίσει στιγμῇ ἡ χεὶρ μου ἔτρεμε καὶ οἱ ὀφθαλμοί μου ἐθαμβοῦντο· δὲν ἠδυνάμην νὰ παίζω τι τέλειον. Πρὸς τοῦτο ἐπῆλθεν ἡ πενία, καὶ ἔπρεπε νὰ φροντίσω περὶ τῆς συντηρήσεώς μου. Ἐπαιζὼν εἰς ξενοδοχεῖα καὶ πανηγύρεις—ἐκεῖ ἐπετύγχανον. Ἀργότερον ἐσχημάτισα ἕνα μικρὸν θίασον, μετὰ τοῦ ὁποίου ἐδίδον συνουλίας πανταχοῦ τοῦ κόσμου, οὕτω δὲ κατέστην ὁ βασιλεὺς τῶν βιολιστῶν.—Τῶρα ἐτελείωσε καὶ αὕτη ἡ δόξα.»

Διὰ τῶν ἀσυναρτήτων τούτων λόγων ἐξεφράζοντο αἰσθήματα εἰλικρινῆ. Κατελήφθην ὑπὸ βαθείας συγκινήσεως.

«Καὶ ἐὰν σᾶς εἶπω, ὅτι τὸ βιολίον εἶναι ἰδικόν σας;» ἠρώτησα.

Ἠγέρθη. «Ἰδικόν μου,—ἰδικόν μου; τὸ βιολίον ἰδικόν μου, κτήμά μου, καὶ ἐντίμως κτήμά μου;»

«Τὸ εἶχον ἔκτοτε προσδιορίσει δι' ὑμᾶς· εἶχον σκοπὸν νὰ σας τὸ προσφέρω ὡς δῶρον, καὶ ἐὰν δλίγον ἀκόμη...»

Ἐλάβε τὴν χεῖρά μου καὶ τὴν ἐθλίψε μετὰ παραφορᾶς.

«Δῶρον εἰς ἐμὲ τὸ βιολίον, τὸ πολύτιμον τοῦτο βιολίον! Καὶ ἐγὼ ἠδυνήθην... ἤμην φρενοβλαβής!»

Ἐκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ ἔλαβε πάλιν τὴν χεῖρά μου, τὴν ὁποίαν ἤθελε ν' ἀσπασθῇ.

Ἡ ταραχὴ του μὲ ἀνησύχησεν. Ἀλλ' αἶφνης μετεβλήθη. Τὸ πρὸ μικροῦ τόσον ζωηρὸν πρόσωπόν του ἐνεκρώθη· οἱ ὀφθαλμοί του προσηλώθησαν εἰς τὸ ἄπειρον.

«Ἀλλ' εἰπέτε μοι, ἠρώτησε, τί συμβαίνει; πρέπει νὰ ὑπάρχῃ λόγος τις, σπουδαῖος λόγος.»

Δὲν ἠδυνάμην νὰ δώσω ἐπαρκῆ ἐξήγησιν.

«Πρέπει, εἶπε, νὰ ἔχῃ σπουδαιότατον λόγον, πιστευσάτέ το. Ποῖος εἶχε τὸ βιολίον πρὸ ὑμῶν; Ἀπὸ τῶρα ἀνήκει εἰς ἐμὲ, πρέπει νὰ μάθω τὴν ἱστορίαν του, ἐφ' ὅσον τὴν γνωρίζετε. Τὸ βιολίον τοῦτο θὰ ἔχῃ βεβαίως περίεργον ἱστορίαν· ἀορίστως μόνον εἶχετε ὑπαινιχθῆ τὸν πρόπον τῆς ἀποκτήσεως αὐτοῦ. Ποῖος ἔπαιζε πρὸ ἡμῶν ἐπὶ τοῦ βιολίου τούτου;»

«Πτωχὴ γυνή, Ἰταλὶς, ἀπῆντησα, τὴν ὁποίαν ἐγνώρισα πρὸ εἰκοσι καὶ ἐπένεκα ἐτῶν ἐν Βιέννῃ. Ἐπαιζεν εἰς τι ξενοδοχεῖον, ἐγὼ δὲ ἤμην σπουδαίως μετ' αὐτῆς ἐρωτευμένος.»

«Καὶ πῶς ὠνομάζετο ;»

«Ἀγγελική.»

«Ἀγγελική; καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς της;»

«Δὲν εἶχε πατρικὸν ὄνομα, ἀλλὰ μόνον μητρικόν, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν εἶχε τὴν ἀδειαν νὰ φέρῃ.»

«Ἀγγελική—Ἀγγελική», ἐπιθύριζεν ἀφηρημένος.

«Σὰς κάμνει ἐντύπωσιν τὸ ὄνομα;» ἠρώτησα.

«Ἦκουσα, ὅτι οὕτως ὠνομάζετο ἡ μήτηρ μου, ἡ ἀκόμη ὠνομάζεται, διότι κατὰ πάσαν πιθανότητα ζῇ ἔτι.»

«Ἐμάθετέ τι περὶ τῶν οἰκογενειακῶν ὑμῶν υποθέσεων;»

«Ἐλάχιστα, ἀπῆντησεν, οὐδὲν δὲ παρήγορον. Ἐπεσεκέσθην ἐν Βιέννῃ τὸν δικηγόρον, διὰ τοῦ ὁποῖου ἄλλοτε ἐλάμβανον τὴν μικρὰν ἐκείνην συνδρομήν.»

Ἦγνόνει νὰ μοὶ εἴπῃ τι· μὲ παρέπεμψε δὲ εἰς τὸν ἱερέα, ὅστις τῷ εἶχεν ἐμπιστευθῇ τὸ κεφάλαιον, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἐδίδε λογαριασμόν. Οὗτος ἀπέφυγε νὰ ἐξηγήθῃ μετὰ πολλὰς δὲ παρακλήσεις μοὶ εἶπε μόνον, ὅτι Ἰταλὶς τις ὑψηλῆς περιωπῆς εἶχεν ἀφήσει πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἀδελφῆς τῆς κληροδότημά τι διὰ διαθήκης εἰς τὴν μητέρα μου ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ μεῖνῃ διὰ τὸ τέκνον τῆς, ἐὰν ἀπέθνησκεν, ἢ ἐὰν τὸ ἀπεποιεῖτο. Ἡ κυρία ἐκείνη ἀπέθανεν, ὅτε ἤμην τριετῆς τὴν ἡλικίαν. Ἡ μήτηρ μου ἐδέχθη τὸ κληροδότημα ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ ὥρισε νὰ καταναλωθῇ ὀλίγον κατ' ὀλίγον πρὸς συντήρησίν μου· ἐπειτα δὲ εἰσῆλθεν ἀπηλπισμένη εἰς μοναστήριον· ὥφειλε νὰ θεωρηθῇ πλέον ὡς νεκρά. Ὀλίγα τινὰ μοὶ προσέθηκε περὶ τῆς μητρός μου: ὅτι διῆγεν ἀλητικὸν βίον καὶ συνετηρεῖτο, ὡς ἐγνώριζα, καί ζούσα βιολίον. Μοὶ ὠνόμασε γραῖαν τινά, ἥτις ἦτο σύντροφός της, καὶ ἥτις ἐγένετο ἐπειτα δεκτὴ ἐν πτωχοκομείῳ ἐν καταστάσει σχεδὸν βλακείας. Ταύτην κατάρθωσα νὰ εὖρω. ὠνομάζετο Βαρβάρα Οὐσέλη καὶ ἦτο πράγματι τόσον γραῖα καὶ μωρά, ὥστε ὀλίγον ἐφωτίσθη ἐξ αὐτῆς. Ἐφλυάρει περὶ περιγυρίσεως καὶ μουσικοῦ, περὶ διασκήμου κατασκευαστοῦ βιολίων, περὶ βιολιστρίας τὴν ὁποῖαν συνώδεε διὰ τῆς κιθάρης καὶ περὶ εὐγενοῦς Πολωνοῦ, ὁ ὁποῖος ἤθελε νὰ τὴν νυμφευθῇ, καταναλώσας τὴν περιουσίαν του, καὶ ὁ ὁποῖος ἦτο αἷτις τῆς δυστυχίας της. Ἐν τῷ μεταξὺ μὲ ἐνηγκαλίζετο καί με ἐφίλει καὶ ἔλεγεν, ὅτι εἶχον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς Ἀγγελικῆς της, ἀλλὰ τὸ στόμα τοῦ Πολωνοῦ. Ἐπειτα πάλιν ἐκλαίει καὶ ὠδύρετο διὰ βιολίον τι, τὸ ὁποῖον ἠγάπα ἡ Ἀγγελική, καὶ τὸ ὁποῖον ἠναγκάσθη νὰ διαβῇ τὸν Ὁκεανόν, διὰ ν' ἀπομακρυνθῇ ὁ Πολωνός, ὁ ὁποῖος ἀνησυχεῖ τὴν Ἀγγελικήν. Ἦσαν πράγματα ἀσυνάρτητα, ἐκ τῶν ὁποίων οὐδὲν ἠδυνάμην νὰ ἐξαγάγω.»

Αἱ πληροφορίες αὗται μὲ κατέστησαν, ἐννοεῖται, λίαν σκεπτικόν. Εἶχον ἐνώπιόν μου ἀναμφιβόλως τὸν υἱὸν τῆς Ἀγγελικῆς καὶ ἐγνώριζον τὴν τῶρα τὴν ἐκώλυε νὰ καταστῇ σύζυγός μου, ἢ νὰ ἐμπιστευθῇ τοῦλάχιστον τὸ αἷτιον τοῦ κωλύματος εἰς τὸν ἄνδρα, τὸν ὁποῖον ἠγάπα.

Συγκεκριμένος ἔλαβον τὴν χεῖρα τοῦ Μόντη καὶ τῷ εἶπον: «Ἐγνώρισα τὴν μητέρα σας· δὲν ἔχω ἀνάγκην περισσοτέρων ἀποδείξεων νὰ πεισθῶ, ὅτι εἰσθε ὁ υἱὸς τῆς Ἀγγελικῆς ἐκείνης, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀνῆκέ ποτε τὸ βιολίον τοῦτο. Τὸ ἀντίτιμον αὐτοῦ ἦτο προσωρισμένον νὰ καταστήσῃ δυνατὴν εἰς τὸν πατέρα σας νέαν ὑπαρξιν ἐν Ἀμερικῇ.—Δὲν εἶμαι βέβαιος, ἀλλὰ δὲν ἀμφισβῆλω περὶ τούτου. Εὐχομαι ἡ βαρεῖα ἐκείνη θυσία νὰ μὴ ἦτο ματαία. Ὁπωσδήποτε θεωρήσατε τὸ βιολίον τοῦτο οὐχὶ ὡς δῶρον ἰδικόν μου, ἀλλ' ὡς κληροδότημα τῆς μητρός σας.» Τὸν ἐνηγκαλίσθη καὶ τὸν ἐφίλησεν.—«Τὸ ἐνέχυρον ἀντηλλάγη καὶ τὸ χρέος ἐξωφλήθη διὰ τοῦ φιλήματος τούτου.»

«Τὸ βιολίον εἶναι ἰδικόν μου, ἀνέκραξεν ἐν μεγίστῃ χαρᾷ· τὸ ὥραϊον αὐτὸ βιολίον!» Τὸ ἔθλιψεν ἐπὶ τοῦ στήθους του. Μόνος ὁ θάνατος θά μας χωρίσῃ.»

Μετὰ τινὰς μῆνας, περὶ τὸ φθινόπωρον, ἐπιστρέψας εἰς Βερολίνον, ἔλαβον ἐπιστολὴν τοῦ Μόντη. Μοὶ ἔγραψεν, ὅτι ὁ πατήρ του ἐπλούτισεν ἐν Φλωρίδῃ καὶ ἐζήτησε πληροφορίας ἐν Βιέννῃ περὶ τοῦ υἱοῦ τῆς Ἀγγελικῆς, ἀπῆρτησε δὲ νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ, διὰ νὰ γείνῃ συμμέτοχος τῆς ἐργασίας, καὶ, ἐὰν τῷ ἤρεσκε, κληρονόμος τῆς περιουσίας του. Ὁ ἱερεὺς ἐκεῖνος τῷ ἀνήγγειλε τοῦτο καὶ τῷ ἐνεχείρισε τὰς ἀπαιτουμένας ἀποδείξεις. Ἦδη δὲ ἐσκόπευε νὰ δοκιμάσῃ τὴν τύχην του πέραν τοῦ Ὁκεανοῦ, λαμβάνων μεθ' ἑαυτοῦ ἐπίσης τὸ προσφιλέ του βιολίον.

Ἡ ἐπιστολὴ ἦτο ἐκ Βρέμης, ἔφερε δὲ ἡμερομηνίαν τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ πλοίου. Ὑπέσχετο δὲ νὰ μοὶ πέμψῃ νέας ἐξ Ἀμερικῆς εἰδήσεις.

Ἀλλ' οὐδεμίαν ἔλαβον πλέον εἰδήσιν· εἶμαι δὲ βέβαιος, ὅτι δὲν ἔπταγεν ἐκεῖνος. Αἱ ἐφημερίδες μετ' οὐ πολὺ περιέγραφον ἐν λεπτομερείᾳ τὸ δυστυχὲς ναυάγιον τοῦ πλοίου «ὁ Φοῖνιξ», τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀναχωρήσει ἐκ Βρέμης μετὰ μεταναστῶν. Ὁ Μόντης δὲν μοὶ εἶχε γράψῃ τὸ ὄνομα τοῦ πλοίου, ἀλλ' αἱ περιστάσεις μὲ ἐβεβαίωσαν δυστυχῶς, ὅτι εὗρίσκετο ἐπ' αὐτοῦ. Τὸ πλοῖον ἐκεῖνο κατελήφθη ὑπὸ φοβερᾶς τρικυμίας, διαρκεσάσης πολλὰς ἡμέρας καὶ ἔπαθε σπουδαίως, ὥστε ἤρξατο βυθιζόμενον.

Ὅτε τὸ ἀτμόπλοιο, τοῦ ὁποῖου ὁ κυβερνήτης ἐξέθεσε τὸ γεγονός, τὸ συνήντησεν, ἐπλησίαζεν ἤδη νὰ βυθισθῇ. Ναῦται καὶ ἐπιβάται εἶχον ἐργασθῇ μέχρις ἐξαντλήσεως τῶν δυνά-

μεων εἰς τὰς ἀντλίας, ἀναμένοντες ἤδη τὸν θάνατον. Ἡ τρικυμία ἦτο τοσοῦτον σφοδρά, ὥστε μετὰ κόπου καὶ δυσκολίας ἠδυνήθησαν νὰ πλησιάσωσιν αἱ λέμβοι τὸ πλοῖον. Πρῶτον μετεβιβάσθησαν αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιὰ· ἐπειτα ἦλθεν ἡ σειρὰ τῶν ἀνδρῶν· ἀλλ' ὁ κίνδυνος εἶχεν αὐξήσει τόσον, ὥστε ἀπῆρτητο μεγάλη ταχύτης καὶ βαρεῖα ἐπιφόρτωσις τῶν λέμβων, ἐὰν ἤθελον πάντες νὰ σωθῶσιν.

Ἡ ἐκθεσις ἀφηγεῖτο ἐπειτα περίπου τὰ ἐξῆς: Μεταξὺ τῶν ἐπιβατῶν ἦτο νέος τις, τὸν ὁποῖον ἄλλοι μὲν ἐξελάμβανον ἐκ τοῦ ὀνόματός του ὡς Ἰταλόν, ἄλλοι δὲ ἐκ τῆς γλώσσης ὡς Γερμανόν. Ἐμεινε γενναίως μεταξὺ τῶν τελευταίων, οἵτινες ἠδύναντο νὰ ἐλπίσωσι σωτηρίαν. Ὅτε κατέβαινε διὰ τοῦ σχοινίου εἰς τὴν ὑπερπεπληρωμένην ἤδη λέμβον, παρετήρησαν οἱ ναῦται, ὅτι ἔφερεν ὑπὸ μᾶλιν μέγα κιβώτιον βιολίου. Εἶπον εἰς αὐτὸν ὅτι ὀφείλει νὰ τὸ ἐγκαταλείψῃ. Ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἐφίλονεῖκον ἀμφοτέρωθεν μετὰ ζωηρότητος καὶ τέλος ἀνήγγειλε τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν, νὰ λάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ τὸ βιολίον. Οὕτως ἔμεινε μόνος ἐπὶ τοῦ βυθιζομένου σκάφους. Μέγα κύμα ἀπέσπασε τοῦ πλοίου τὰς λέμβους, αἱ ὁποῖαι δὲν ἠδυνήθησαν πλέον νὰ πλησιάσωσιν. Ἦδη ἐβυθίζετο ἡ πύμνη τοῦ πλοίου ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, τὰ δὲ κύματα ἀνέβαινον ἐπὶ τοῦ καταστρώματος.

Τότε ἐφάνη ὁ νεανίας ἀνερχόμενος τὴν κλίμακα πρὸς τὴν γέφυραν· ἐστηρίχθη ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ καὶ ἔθλιψε τὸ βιολίον ἐπὶ τοῦ στήθους. Ἐν τῷ μεταξὺ τὸ πλοῖον ἐξηκολούθει βυθιζόμενον. Ὁ δυστυχὴς ἐφάνη τελευταῖον ἐπὶ μίαν στιγμὴν ὡς εἰ ἴστατο ἐπὶ στενῆς σανίδος ὑπεράνω τῆς κυματιζομένης θαλάσσης. Ἐπειτα ἐκαλύφθη ὑπὸ τῶν κυμάτων. Ὁ θάνατος τὸν ἤρπασεν ἔχοντα εἰς τὰς ἀγκάλας του τὸ βιολίον, ὑποθέτω δὲ, ὅτι κατὰ τὴν ἐκτίμησίν του ἀπέθανε τοσοῦτον ὥραϊον θάνατον.

Ἦδη ἐτελείωσεν ἡ ἱστορία μου. I. Μ.

ΕΚΑΡΟΜΗ ΣΤΑΝΛΕΪ ΕΝ ΑΦΡΙΚῃ

Ὁ Ἀμερικανὸς Ἑρρίκος Στάνλεϋ, ὁ διὰ πολλῶν ἐξόδων καὶ μόχθων ἀνευρών τὸν Δόκτορα Λιθιγκστὼνα, παρηγγέλθη ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ καὶ ἰδιοκτήτου τοῦ «Κήρυκος τῆς Νέας Ὑόρκης», ἐφημερίδος ἐγούσης παγκόσμιον κυκλοφορίαν, ὅστις κατέβαλε καὶ τὰ ἐξόδα ἀμφοτέρων τῶν ἐκδρομῶν, νὰ ἐπιχειρήσῃ νέαν ἐκδρομὴν πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν πηγῶν τοῦ Ποταμοῦ Κόγκο. Τὴν κινδυνώδη ταύτην ἐκδρομὴν ἐπεράτωσεν αἰσίως καὶ πρό τινας ἐπέστρεψεν εἰς Εὐρώπην, ὅπου ἠξιώθη μεγάλων τιμῶν ὑπὸ τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου.

Ἡ δευτέρα αὕτη ἐπιχείρησις ἄρχεται ἐκ τοῦ μέρους εἰς ὃ εἶχε σταθῇ ὁ Λιθιγκστὼν. Ὁ Στάν-

λεϋ, ὁ τὸ ἔργον συνεχίσας, εἶχεν ἀποπλεύσει ἐξ Ἀγγλίας καλῶς ἐφοδιασμένος, φέρων πολλὰ καὶ τέλεια ὅπλα, ἐν σκάφος μήκους 40 ποδῶν καὶ πλάτους 6, διαλυόμενον καὶ συναρμολόγητον εὐκόλως. Τοῦτο ἀπεδείχθη ἀναγκαιότατον, διότι παρὰ τῷ ποταμῷ, ὃν ὥφειλε νὰ διαπλεύσῃ καὶ ὅστις εἶναι μακρότερος τοῦ Μισισίπη, εὗρίσκετο χῶρος ἐξ 80 μιλίων, ὅλως διατεμνόμενος ὑπὸ καταρρακτῶν.

Ὁ τολμηρὸς περιηγητὴς διήνυσεν 7,300 μίλια· ἐκτὸς δὲ τῆς μεγάλης λέμβου, εἶχε κατασκευάσει 26 μονόξυλα, διότι τὸ πλεῖστον τῆς ὁδοῦ ὥφειλον νὰ διανύσωσιν ἐπὶ ποταμῶν. Εἰς ἕνα ἕκαστον σταθμὸν ἐλάμβανε σημειώσεις καὶ ἐποίει διαφόρους παρατηρήσεις. Ὁ καύσων ἦτο μέγιστος, διότι ὠδοιπόρουν εἰς τὸν ἰσημερινόν, συχνότατοι δὲ οἱ πυρετοί. Ὡς ἐκ τῆς πολλῆς κινήσεως, ἣν ἀπερρόφησεν, ἐλευκάνθη ἡ μέλαινα κόμη του.

Ὁ Στάνλεϋ εἶχεν ἐριοῦχα, πανικά, ὑαλικά κτλ. Αἱ τὴν προτομήν τῆς Α. Χαριτοβοῦτου Μεγαλειότητος τῆς βασιλείσεως Βικτωρίας φέρουσαι χρυσαὶ λίραι στερλίναι δὲν χαίρουσιν ὡς φαίνεται, ἐκεῖ ὑπόληψιν!

Τὰ παθήματα τοῦ ἐφημεριδογράφου περιηγητοῦ εἶναι ἀληθῶς ἀνεκδιήγητα. Ἡμέραν τινα, στερούμενος τροφῶν, ἐξῆλθε νὰ ἐρευνήσῃ παρόχθια τινὰ μέρη· διηυθύνθη δὲ μὲ ἐν μονόξυλον πρὸς τινὰ νῆσον, Μπουμπιρὶχ καλουμένην, ὡς ἀργότερον ἔμαθεν. Οἱ κάτοικοι ταύτης σωρηδὸν κατήλθον εἰς τὴν ὄχθην καὶ ἐποίουν σημεῖα πολλὰ εἰς αὐτόν· τὰς χειρονομίας ἐξέλαβεν ὡς φιλικὰς διαδηλώσεις καὶ ἐπλευσεν εἰς τὴν παραλίαν. Μόλις ὅμως ἀπέχεν ὀλίγα βήματα καὶ οἱ νησιῶται ἔπεσαν εἰς τὸ ὕδωρ, ἤρπασαν τὸ μονόξυλον καὶ ἔσυραν αὐτὸ εὐθὺς εἰς τὴν ξηρὰν, πρὸς μεγάλην τῶν ἐπιβαινόντων ἐκπληξιν. Ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἀγρίων ἀμέσως ἤρπασεν ἐκ τῆς κόμης τὸν Στάνλεϋ καὶ ἐκράτει αὐτὸν ἀκίνητον· τὰ αὐτὰ ἔπαθον καὶ οἱ ὀπαδοὶ αὐτοῦ, οἱ δὲ ἄγριοι ἤρχισαν νὰ ὀρχοῦνται, ἐξ οὗ ἀνόησεν ὁ Ἀμερικανὸς περὶ τίνος ἐπρόκειτο.

Ἡ ἀταραξία καὶ ἡ ἐτοιμότης τοῦ πνεύματος ἔσωσαν τὸν ἄνδρα· ἀρῶν ἀπηγόρευσεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους του νὰ ποιήσωσι χρῆσιν τῶν ὀπλῶν των, ἀπηλλάγη διὰ γενναίου ἀγῶνος τῶν χειρῶν τοῦ ἀγρίου καὶ ἐδῆλωσε τὴν θέλησιν νὰ συνδιαλεχθῇ. Οἱ ἄγριοι σέβονται ὁπωσδήποτε τοὺς τολμηροὺς, ὁ δὲ Στάνλεϋ διὰ διερμηνείας εἶπεν ὅτι ἐπίτηδες ἦλθεν ἐν μέσῳ αὐτῶν νὰ προσφέρῃ ἐπ' ἀνταλλαγῇ ὑφάσματα πρὸς τρόφιμα καὶ ὅτι προσεδόκα ταχεῖαν διεκπεραίωσιν τῆς ὑποθέσεως. Τὸν λόγον του ὑπεστήριξεν ἐκθέσας καὶ διάφορα ὑαλικά, οἱ δὲ νησιῶται τῷ ἀπῆντησαν ὅτι μέλλουσι νὰ συνδιασκεφθῶσι καὶ ἀπῆλθον φέροντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὰς κόπας τοῦ μονόξυλου.

Ἐξ ἀπαλλοτρίων ὥραι, ὁ δὲ Στάνλεϋ καὶ οἱ ὁ-

παδοί του εταλαντεύοντο μεταξύ τῆς ἐλπίδος τοῦ νὰ πορισθῶσι τρόφιμα καὶ τοῦ φόβου μή φανερῶσι, κατατρώγοντο δὲ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀπὸ πείνης. Τέλος ὁ Στάνλεϋ ἀπηλπίσθη καὶ εἰς τι σύνθημά του οἱ συμπλωτῆρες ὠθήσαν τάχως εἰς τὸν ποταμὸν τὸ μονόζυλον καὶ ἐπέβησαν αὐτοῦ. Τὸ μονόζυλον, στερούμενον κωπῶν, ἐκινεῖτο διὰ τῶν χειρῶν τῶν ἐπιβατῶν, — χειρῶν χρησιμευσουσῶν ἀντὶ κωπῶν. Ὁρμήσαν τρία ἀκάτια πρὸς καταδίωξιν τῶν φυγάδων, ὁ δὲ Στάνλεϋ ἀπεφάσισε νὰ πωλήσῃ ἀκριβῶς τὴν ζώην του καὶ πυροβολήσας ἐφόνευσε τρεῖς νησιώτας. Οὗτοι ἤρξαντο ῥίπτοντες βέλη δηλητηριασμένα, ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος, ἐνῶ τὸ πῦρ τοῦ μονόζυλου εἶχε φονεύσει ἑνδεκα Μάγους καὶ θυθίσει ἑν ἀκάτιον. Οἱ ἄγριοι ὤφειλον ἐπὶ τέλους νὰ υποχωρήσωσι καὶ ὁ Στάνλεϋ ἐπέστρεψεν εἰς τὸ στρατόπεδόν του σῶος καὶ ὑγιής.

Τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην εἶχεν ἀνυπόβου ἀπὸ τριῶν καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν, ἡγάγε δ' αἰσίως εἰς πέρας, καίτοι πολλὰ ἀνυπόβου ἀπαντήσας προσκόμματα. Ἀρκεῖ νὰ εἰπώμεν ὅτι συνῆψε τριάκοντα δύο τακτικὰς μάχας καὶ ὅτι ἐκ τῶν 146 ἀνδρῶν, ἐξ ὧν συνέκειτο ὁ στρατός του, 35 ἀπεβίωσαν κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν καὶ 9 κατὰ τὴν ἐπιστροφήν. Αἱ στερήσεις, οἱ πόνοι καὶ οἱ πύρετοι εἶχον ἀφανίσαι τοὺς δυστυχεῖς.

Ὁ Στάνλεϋ πολλὰς ἔκαμεν ἀνακαλύψεις, αἱ δὲ ἐπιστήμαι πολλὰ ὀφείλουσιν αὐτῷ.

Ὁ Ἑρρίκος Στάνλεϋ, γράφει ἡ «Ἐφημερίς τῶν Συζητήσεων», ἐγένετο δεκτὸς ἐσχάτως μετὰ φανῶν καὶ λαμπρῶν ἐπανακάμπτων εἰς Εὐρώπην. Ἐκ Μασσαλίας διερχόμενος ὁ ἀκάματος καὶ θαρραλέος περιηγητὴς ἐζήτησε νὰ ἴδῃ διάφορα πράγματα ἀνήκοντα εἰς τὸν Λιβηγκστών, ἀνεγνώρισε δὲ ἐν πιστόλιον, ὑπερ ὃ ἴδιος εἶχε δωρήσει τῷ ἐνδόξῳ τούτῳ μάρτυρι τῆς ἐπιστήμης κατὰ τὴν ἐν Ujiji συνέντευξίν των καὶ τὸν πηλίσκον, ὃν ἔφερον οὗτος τότε μετὰ χρυσῶν σειρηνίων. Ὁ Στάνλεϋ ἄμα ἀφικόμενος εἰς Παρισίους ἀπάντησεν εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν τὴν γεωγραφικὴν ἐταιρίαν ἐν σώματι καὶ πολλὰ ἔξοχα πρόσωπα ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, τὴν ἐπιούσαν δὲ παρέστη ἐνώπιον τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, εἰς ὃν ἐξέθετο πολλὰς περὶ πετεινῶν τοῦ κινδυνώδους ἀλλὰ γονίου ταξιδίου του. Τὸ ἐσπέρας ἐδόθη γεῦμα εἰς τιμὴν αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Ξενοδοχείου τοῦ Λούβρου δαπάναις τῆς γεωγραφικῆς ἐταιρίας, περὶ τὸ τέλος δὲ τοῦ γεύματος ὁ πρόεδρος τῆς ἐταιρίας ἐγερθεὶς εἶπε πολλὰ περὶ τῆς ἱστορίας τῆς γεωγραφίας, ἐξέφρασε δὲ τὴν χαρὰν του ὅτι τέκνον τοῦ νέου κόσμου καὶ πολίτης τῆς Δημοκρατίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἔλυσε τελευτῶν τὸ μέγιστον τῶν προβλημάτων τῆς ἀφρικανικῆς γεωγραφίας, ἥτοι τὴν διεύθυνσιν τῆς κοίτης τοῦ

Λουαλάβα ἢ Κόγκο. Ὅτε δὲ προέπιεν εἰς ὑγείαν τοῦ μεγίστου τῶν περιηγητῶν τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, ἐπευφημῆται παρὰ τεταμέναι ἐκάλυψαν τοὺς λόγους του. Εὐθὺς μετὰ ταῦτα προσήλθεν ὁ κ. Bardoux, ὑπουργὸς τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, ἀποταθεὶς δὲ πρὸς τὸν κ. Στάνλεϋ εἶπεν: «Εἴθε ἀνὴρ, ὅστις διὰ τῆς δραστηριότητος, τοῦ θάρρους καὶ τῆς καρτερίας ἐτιμήσατε τὴν ἀνθρωπότητα. Ἐπιτρέψατέ μοι ἵνα σφίγγων ὑμῖν τὴν χεῖρα καὶ συγχαίρων εὐκρινῶς σὺς ἀπονείμω ἐνταῦθα, ἐν ὀνόματι τῆς Γαλλίας, τὰς δάφνας ἀξιωματικοῦ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, διακριτικὸν σημεῖον, ὅπερ τὸ ἔθνος δίδωσιν εἰς τὰ μᾶλλον φιλόπονα, ἀφωσιμένα καὶ ἀφιλοκερδῆ τέκνα του.» Τοῦ ὑπουργοῦ τοὺς λόγους ἡ παμπληθὺς καὶ ἐκλεκτὴ ἐκδήλυνται ἐχαιρέτησε διὰ ζωηρῶν χειροκροτημάτων.

Εἰς τὸν κ. Στάνλεϋ ἔτι μείζονες ἐγένοντο τιμαὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅπου αἱ ἐργατικαὶ ὁμηγύρεις ἐπρότειναν ἵνα ἀπονειμῇ τῷ ἀμερικανῷ περιηγητῇ ἡ ὑψίστη παρ' Ἀγγλοῖς καὶ σπανία τιμὴ διὰ τῆς πολιτογραφήσεως αὐτοῦ ὡς πολίτου τοῦ Ἀστέως τοῦ Λονδίνου.

Τὴν ἐπομένην σημείωσιν περὶ τῶν δωρεῶν, τῶν γενομένων πρὸς τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον ὑπ' ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ, ὀφείλομεν εἰς τὴν ἀγαθότητα λογίου συνδρομητοῦ ἡμῶν, ὅστις πολλοὺς κόπους κατέβαλε πρὸς τοῦτο, ἀναγκασθεὶς ν' ἀναδιφύσῃ ἀπάσας τὰς λογοδοσίας τῶν κατὰ καιροὺς Πρυτάνων.

Συγνηνητικαὶ δωρεαὶ πρὸς τὸ

ΕΘΝΙΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ

— Ἐν ἔτει 1845 ὁ Δημήτριος Φάφαλης, ὑπὸ πρῆτης, προσήνεγκε τὸν ἐκ δρ. 28.05 λεπτ. μισθόν του.

— Ἐν ἔτει 1849, ἐκκληροδότησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ὁ μὲν Χ. Δημήτριος Φωτόπουλος δρ. 400, ὁ δὲ Σωτήριος Ταλαντινῆος δρ. 50.

— Ἐν ἔτει 1853, ἀποβιώσας ὁ λόγιος καὶ πτωχὸς διδάσκαλος Πύρρος ἀφῆκεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ὑδρόγειον ὑπερμεγέθη σφαῖραν, ὑπὸ τοῦ ἰδίου φιλοπονηθεῖσαν. Ἀλλ' ἡ οἰκία, ἐν ἣ ἔκειτο, μὴ ἔχουσα θύραν ἰσομεγέθη πρὸς ἐξαγωγήν, ἐπαθεν ὅτι τὰ δαρδάνεια τεῖχη, ὡς ἐν τῇ λογοδοσίᾳ του ἀναφέρει ὁ τότε πρύτανης μακαρίτης Π. Ἀργυρόπουλος, ἐπαθον εἰσκαγομένου ἐν τὸς αὐτῶν τοῦ Δουρείου ἵππου.

— Ἐν ἔτει 1854, ὁ ἐκ Τριπόλεως Ἰωάννης Κατριμάκης, σκυτοτόμος τὸ ἐπάγγελμα, ἐκκληροδότησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ διάφορα πράγματα τέχνης.

— Ἐν ἔτει 1856, ὁ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐφημέριος τῆς ἐκκλησίας τῶν ἁγίων Θεοδώρων κατέλιπεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον δρ. 200.

— Ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει, ὁ ἐκ Μετσόβου τῆς Ἡπείρου, ἐν Ἀθήναις δ' ἀποβιώσας Δημ. Γ. Ὁκας, ἀκονιστὴς ξυρσίων, ἐκ τῆς πενιχρῆς περιουσίας τὴν ὁποίαν εἰς τοὺς συγγενεῖς του ἐκκληροδότη-

σεν, ἐνετείλατο καὶ ἐδόθησαν ὑπ' αὐτῶν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον εἴκοσι δραχμαί.

— Ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει, ὁ δημοδιδάσκαλος Μηλάκωντος, οὗ ἀγνοοῦμεν τὸ ὄνομα, ἐδωρήσατο τῷ Πανεπιστημίῳ δρ. 200 ἐκ τῶν μισθῶν του.

— Ἐν ἔτει 1866, ὁ ἐξ Ἡπείρου Γεώργιος Ψύφας διέβηκεν ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου τὴν κατὰ τὴν συνοικίαν ἁγ. Νικολάου τοῦ Ῥαγκαβᾶ οἰκίαν αὐτοῦ, ἐξ ἣς ἐλάμβανε τοῦτο 70 δραχμὰς μηνιαίως ἐξ ἐνοικίων.

— Ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει, ὁ ἱερεὺς Ἑμμαν. Σταμουλίδης κατέλιπεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον διὰ διαθήκης δρ. 50.

— Ἐν ἔτει 1868, ὁ ἐκ Παξῶν Θεόδωρος Πέτρου, θανὼν ἐν Ῥενίῳ τῆς Μολδοβλαχίας καὶ καταλιπὼν περιουσίαν 489 μόνον ἀργυρῶν ρουβλίων, ἐκκληροδότησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ὁ καισαροβασιλικὰ φλωρία.

— Ἐν ἔτει 1870, ἡ χήρα τοῦ φανοποιῦ Ἰωάννου Κανούζη ἡ Στρούμπου, ἐν Σύρῳ ἀποβιώσας καὶ διὰ διαθήκης ἀφῆκεν τὸ ἡμισυ τῆς περιουσίας του εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ὅπως ἐκ τῆς προσόδου αὐτοῦ συντηρῶνται δύο πτωχοὶ μαθηταὶ τοῦ Πολυτεχνείου ἡ τῶν Γυμνασίων Ἀθηνῶν καὶ Σύρου, ἐὰν ἡ σύζυγός του προσήρχετο εἰς δεύτερον γάμον, προσέφερεν αὐτῇ 6,000 δραχμῶν, ὅπως τὸ Πανεπιστήμιον ἀποστῇ παντὸς δικαιώματος, ἀφῆκε δ' αὐτῇ ἐλευθέρῳ νὰ πράξῃ ὅ,τι ἂν θελήσῃ πλὴν τὸ Πανεπιστήμιον ἀπέριψε τὸν τοιοῦτον συμβιβασμόν.

— Ἐν ἔτει 1871, ὁ ἐν Αἰγινῶ τῆς Κεφαλληνίας ταχυδρομικὸς ἐπιστάτης Σ. Δ. Ζερβὸς ἐδωρήσατο εἰς τὸ Πανεπιστήμιον κατὰ μῆνα ἐκ τῆς χορηγούμενης ταχυδρομικῆς δαπάνης δέκα δραχμὰς.

— Ἐν ἔτει 1872, ὁ κρεωπώλης Ἰωάννης Βαρύκας ἀφῆκε διὰ διαθήκης εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τὸ $\frac{1}{3}$ τῆς περιουσίας του, ἀνερχόμενον εἰς δραχμὰς ἑκατὸν περίπου χιλιάδας!

— Ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει ἡ ἐξ Ὑδρας ὑπὸ πρῆτης Κιάρρα Ἀντωνίου Γκώτου, ἀποβιώσας ἐν Πειραιεῖ, ἀφῆκεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον διὰ διαθήκης 200 δραχμὰς.

Ο ΑΡΙΘΜΟΣ 18 ΚΑΙ Ο ΒΑΣΙΛ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ

18 Μαρτίου ἀνηγορεύθη Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων ὁ Γεώργιος.

18 Ὀκτωβρίου ἦλθεν εἰς Ἀθήνας.

18 ἐτῶν ἦτο, ὅτε ἐν ἔτει 1863, οὕτως οἱ ἀριθμοὶ προστιθέμενοι ἀποτελοῦσι 48, ἀρίσκειτο ἐν Ἑλλάδι.

18^{ον} ἐβδομάδα ἀπὸ τὰς σκηνὰς τοῦ ἐν Ἀθῆναις ἐμφυλίου πολέμου.

18 δις ἀκριβῶς ἔτη ἀπὸ τῆς ἐν Νεοκαστρῷ ναυμαχίας, καθ' ἣν ἐστερεώθη ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ ὄνομα αὐτοῦ Γεώργιος Χριστιανὸς ἀπὸ 18 σύγκειται γράμματα.

Ὁ τίτλος αὐτοῦ «Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων» 48 περιέχει γράμματα.

Τὸ ὄνομα τῆς Βασιλίσσης «Ὁλγα Κωνσταντινόβνα» ἀπὸ 18 ἀποτελεῖται γράμματα.

Ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐγεννήθη τὸ 1818, ὅπερ ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο 18 καὶ τοῦ ὅλου οἱ ἀριθμοὶ ἀποτελοῦσι 18.

Ἀλλὰ καὶ τὸ ἔτος 1854, ἱστορικὸν διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἔχει ἀριθμοὺς οἵτινες προστιθέμενοι ἀποτελοῦσι τὸν 18.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀριθμὸς 18 καταντᾷ καθολικὸς, ἥτοι προφητικὸς διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν βασιλείαν τοῦ Γεωργίου, ἔπεται ὅτι λυομένου ἤδη τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος, ἀντικατασταθήσεται ὁ τίτλος διὰ τοῦ 18 ἐπίσης γράμματα ἔχοντος νέου «Αὐτοκράτωρ Ἀνατολῆς» καὶ ἡ αὐτὴ Ἀθηνῶν ὀνομασθήσεται Κωνσταντινουπόλεως, λέξεως 18 περιλαμβανούσης πάλιν γράμματα.

[Φωνὴ τῶν Ἑπαρχιῶν]

M.

ΕΚ ΠΑΘΗΜΑΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Μηδέποτε λησμόνει τὰς ἐν τῷ παρελθόντι μεταμελείας σου.

Θυσίαζε πάντοτε τὸ παρὸν χάριν τοῦ μέλλοντος.

Πείσον σεαυτὸν, ὅτι μόνος τρόπος, δι' οὗ δύνασαι νὰ ζήσης δπωσὺν ἄλυπος, εἶναι νὰ ἀδικήσῃς ἐξ ἑσού διὰ τε τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν λύπην. Τὴν λύπην αἰσθάνεται πλεῖστον, ὅστις πλεῖστον ἐγνώρισεν τί ἐστὶν ἡδονή.

Θεώρει καθ' ἑαυτὸν σου νὰ προσκτᾷς καὶ νὰ διατηρῇς μόνον τὰ μέσα ἐκεῖνα, δι' ὧν ὡς οἶόν τε ὀφελιμώτερος θέλεις φανῇ.

Μηδέποτε, σπεύδων λίαν πρὸς ὀρεσμένον σκοπὸν, παραμέλει τὴν πρόσκτησιν τῶν χρησίων μέσων, διότι ἄλλως θέλει ἐλθῇ καιρὸς, καθ' ὃν θέλεις ἀναγκασθῇ ὅσα ἐν τῷ δέοντι παρεμέλησας νὰ ζητῇς νὰ ἀποκτήσῃς ὅτε ἔσται δύσκολον ἢ ὅλως ἀδύνατον.

Μη λησμόνει, ὅτι ἐν πλείστοις ἡ ἀποτυχία μόνον αἰτίαν ἔχει τὸν φόβον τῆς ἀποτυχίας.

Ὑπὲρ πᾶν ἄλλο πολὺτιμον πρᾶγμα φρόντισε νὰ ἀποκτήσῃς φίλον, ὅστις νὰ ἔχῃ τὸ θάρρος νὰ σοὶ ὑποδεικνύῃ τὰ ἐλαττώματά σου.

Μηδέποτε κρῖνε μακρόθεν περὶ τῶν ἀνθρώπων.

Μηδ' ἐπὶ μίαν ἡμέραν ἀνάβαλλε νὰ διορθώ-

σης κακὴν ἔξιν. Καὶ μία μόνη ἡμέρα ἐνισχύει
αὐτὴν καὶ καθιστᾷ ἐπὶ μᾶλλον δυσσώπσειστον.

Προσπάθει νὰ μὴ παρῆχης ὕλην εἰς τοὺς εὐα-
ρεστούμενους νὰ κατηγοροῦσιν. Ἔσο βέβαιος, ὅτι
οὗτοί εἰσι πολλῶ πλείονες ἢ ὅσοι πιστεύεις.

Πάντοτε ὑπισχνοῦ ἥττον ἢ ὅσον σκοπεύεις
νὰ ἐκτελέσης.

Μηδὲν τῶν καλῶν θεωρεῖ δύσκολον, πρὶν ἢ
δοκιμάσης νὰ ἐκτελέσης αὐτό.

Ἀντὶ νὰ ἐρωτᾷς τί λέγει ὁ κόσμος περὶ σοῦ,
ἐρώτα σεαυτὸν τί λέγει περὶ τῶν ἀνθρώπων, εἰς
ὧν τὴν τᾶξιν (οἷα δήποτε αὕτη καὶ ἂν ᾖ) ἡθι-
κῶς ἀνῆκεις.

Τὸ διὰ λόγων ἐπιδείκνυσθαι συγχωρεῖται εἰς
τοὺς φρονίμους μόνον ἂν ἐπιθυμῶσι νὰ φαίνων-
ται κατώτεροι ἢ ὅ,τι εἶναι. Ἡ ἐπίδειξις, ὅσον τε-
χνικὴ καὶ ἂν ᾖ, σπανίως δύναται νὰ κατορθώ-
σῃ τι πλέον τούτου.

Μὴ πείστες εἰς χεῖλην, μειδιῶντα πάντοτε καὶ
εἰς πάντας. Ἡ πράττουσι τοῦτο καθ' ἑξῆς, ἢ δὲν
εἶναι εἰλικρινῆ.

Ἐκ τῶν γνωρίμων σου καὶ οἱ μάλιστα ἀγα-
πῶντές σε πολλάκις σὲ λησμονοῦσι· σπανιώτατα
ὅμως ὅσοι συνηθίζουσι νὰ κατηγοροῦσι.

Μηδὲνα ἄλλον νὰ θεωρῇς ἐν τῷ κόσμῳ ἀληθῆ
κύριόν σου πλὴν τοῦ ὀρθοῦ λόγου. . . .

Τὰ κάτωθι δημοσιεύμενα τρία ἄρματα ἐλήφθησαν ἐξ
ἀνεκδότου συλλογῆς τοιούτων, ποιηθέντων ὑπὸ τοῦ κ. Ἀγ-
γέλου Βλάχου τῇ αἰτήσει τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνι-
κῶν γραμμάτων Συλλόγου, ὅπως ἔδωκεται ὑπὸ τῶν μαθη-
τῶν τῶν παρ' αὐτοῦ συνεστημένων σχολείων. Παρεκαλέ-
σαμεν τὸν ποιητὴν νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν Ἑστίαν τὴν
δημοσίευσιν τῶν ἐπομένων τριῶν, πιστεύομεν δὲ ὅτι θέλει
εὐχαριστήσῃ αὐτὴ τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας.

Σ. τ. Δ.

Ἡ μικρὰ Ἐκκλησίᾳ.

Εἰς τὸ βουνὸ ψηλὰ ἐκεῖ
εἶν' ἑκκλησίᾳ ἐρημικῇ·
τὸ σήμεντρόν της δὲν χτυπᾷ . . .
δὲν ἔχει ψάλτη οὐδὲ παπᾶ.

Ἐνα κανδήλι θαμπερὸ,
καὶ ἕνα πέτρινον σταυρὸ
ἔχει στολίδι μοναχὸ
τὸ ἐκκλησιάζει τὸ φτωχό.

Ἀλλ' ὁ διαβάτης ὅαν περνᾷ
στέκεται καὶ τὸ προσκυνᾷ,
καὶ μὲ εὐλάβεια πολλή
τὸν ἀσταυρὸν τοῦ σταυροῦ φιλεῖ.

Ἐπάνω 'στὸ σταυρὸ ἐκεῖ,
εἶνε εἰκόνα μυστικῇ!
μ' αἶμα τὴν ἔγραψε ὁ Θεὸς
καὶ τὴν λατρεῖε ὁ λαός.

Εἰς τὴν σελήνην.

Σ' ἂν βλέπω τὴ μορφὴν σου
φεγγάρι μου γλωμῶ,
τὴν χάρι τὴ δική σου
κ' ἐγὼ ἐπιθυμῶ.

Τὴν ἄντροπαλὴ σου νᾶχω
ἤθελα εὐμορσιᾶ,
νὰ περπατῶ μονάχο
μ' ἀστέρια συντροφιᾶ.

Νὰ φαίνομαι τὸ βράδυ,
νὰ σβύνω τὸ πρωί,
νὰ βρίσκω 'στὸ σκοτάδι
ὁροσοῦλα καὶ πνοή.

Νᾶμαι χρυσὸ φανέρι
'στὸν μαυρὸν οὐρανὸ,
καὶ τοῦ βοσκοῦ λυχνάρι
ἐπάνω 'ς τὸ βουνό.

Παρηγοριᾶ νὰ χύνω
'ς ἐκεῖνον ποῦ πονεῖ,
καὶ σύντροφος νὰ γείνω
'ς ἐκεῖνον π' ἀγρυπνεῖ.

Νὰ φέγγω 'ς τὸ κρεβάτι
ποῦ μένει σκοτεινὸ
καὶ τοῦ φτωχοῦ τὸ μάτι
γλυκὰ νὰ τὸ σφαλνῶ.

Λυτὰ, γλυκὰ φεγγάρι,
αὐτὰ ἐπιθυμῶ,
μὰ ἔχεις σὺ τὴ χάρι,
φεγγάρι μου γλωμῶ.

Ἡ νέα Ἑλλάς.

Ποῦ ἡ νέα εἶν' Ἑλλάς; ὅπου Ἕλλην εἶνε.
"Ὅπου Ἕλληνας καρδιά
κ' Ἕλληνις φωνὴ γλυκεῖα
εἶνε καὶ Ἀθῆναι.

Ποῦ ἡ νέα εἶν' Ἑλλάς; ὅπου κ' ἡ ἀρχαία·
ὅπου τέχνη κ' ἱστορία
ζῶντα ἔστησαν μνημεῖα,
αἰώνιος νέα.

"Ὅπου ῥέει ὁ Στρυμὼν καὶ ὁ Ἑβρος ῥέει,
ὅπου Ἰδὴ, ὅπου Ὅσσα
Ἕλληνας λαλεῖται γλώσσα
κ' Ἕλλην ἀναπνέει.

"Ὅπου Αἶμος, Ὀλυμπος, Πήλιον καὶ Τέμπε,
ὅπου Πίνδος, Πιερία,
"Εἶν' Ἑλλάς!" πᾶσα γωνία
φώνημα ἐκπέμπει.

* Ἄν ἐχώρισε ποτὲ χάρτης καὶ συνθήκη
τῆς Ἑλλάδος μας τὰ μέλη,
ὦ! νὰ τὰ ἐνώση μέλλει!
τοῦ Θεοῦ ἡ δίκη!

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* Ἐκατοντάς τῶν δὲν ἤθελεν ἀρκέσει
πρὸς ἀπαρίθμησην τῶν δεινῶν ὅσα οἱ ἄνθρωποι
ἐπροξένησαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Περὶ τούτου
μόνον καὶ οὐδενὸς ἄλλου γίνεται λόγος παρὰ
τοῖς ἱστορικοῖς. Ἀπαρίθμησις τῶν τοιούτων ἀ-
πανθρωπιῶν καὶ παγκόσμιος ἱστορία εἶνε λέξεις
ἀπολύτως συνώνυμοι.

* Διάσημος γάλλος ἐνεχάραξε ἐπὶ τῆς σφρα-
γίδος τοῦ τὴν ἐπιγραφὴν: «Φοβουμὶαι μόνον ὁ-
σοις ἀγαπῶ.» Καὶ τῶν τῶν εἰς τούτων μόνον τὰ
βέλη εἶνε προσιτὴ καὶ τρωτὴ ἡ καρδιά, εἰς δὲ
τὰ τῶν λοιπῶν μόνη ἡ ἐπιθερμιάς.

Εὐτυχῇ ἔθνη θεωροῦνται οὐχὶ τὰ ἔχοντα τοὺς
πλείονας σοφοὺς, ἀλλὰ τοὺς ὀλιγωτέρους ἀγχαμ-
μάτους.